

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako padena dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Namskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petit-vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Idealno narodno delo pevskih društev.

Krokodilje solzé, katere preliva »Soča« od zadnjega četrtka o »pevskem in glasbenem« društvu »nar.-napredne« stranke in sirenski jok, s katerim bi hotela koga premotiti, da jej verjame, kako da je to društvo preganjano in kake strašne krivice ima prestajati od strani goriških rodoljubov — to nas je napotilo, da napišemo sledeče vrstice.

V naprej pa že pošiljamo opombo, da je člankar dotičnega jokavega »Sočinega« članka podoben onemu zlobnemu paglavcu, ki draži in psuje vsakogar, ko pa dobi malce po prstih, pa se dere na vsa široka usta in glasno toži, da se ga preganja in da se mu dela vnebovpijočo krivico. Že sama trditev, da je »pevsko in glasbeno« društvo v Gorici od kogarkoli preganjano ter da se istemu dela krivico, — je hinavska. Kajti kateri pravi rodoljub — in takih štejejo večino na Goriškem, ki niso na strani »naprednih« hujskačev — bi bil sposoben preganjati pevsko in glasbeno društvo kot tako in mu delati krivico? Ali ni pesem in glasba oni visoki zaklad človeške duše, v katerem je izraženo jedno naših najplemenitejših čustev? Saj bi s takim preganjanjem moral ubijati ono, kar povečuje vsaki narod in ga dviga na višjo stopinjo omike in kulture! — Ako pa človek s pesmijo izraža že sam svoja plemenita čutila, jih tem več lepa pesem vzbuja v drugih. Čim več lepega plemenitega petja v jednem ljudstvu, za tem plemenitejšo imamo tako ljudstvo ali tem dovetnejše za plemenita dela. Ob slišanju lepega ubranega petja plemenite vsebine besedij in ob slišanju lepe glasbe se dvigne človek duševno nad vsakdanjost in nizkost in to je isto, kar dela petje in glasbo vzgojevalnim sredstvom jednega naroda. Že ta vzvišena naloga petja in glasbe pa izključuje sama ob sebi vsako nizko in vsakdanje stremljenje petje in glasbo proizvajajočih članov človeške družbe, ker morajo biti isti potem takem neko poosobljenje onega, kar imajo dosežati s svojo umetnostjo petja in glasbe.

»Soča« naj nam ne podtika h kratu, kakor da ne vemo, kakega pomena da je petje in glasba za naš narod. To smo mi vedeli in izkusili prej nego je dihala večina članov Tumovega »pevskega in glasbenega« društva goriški zrak, s Tumo samim vred. Ko ni bilo ni duha ni sluha o dr. Tumi in njegovem pobratimu, smo zrl mi čuđa narodne probuje na Goriškem, katero je pričarala naša milozvočna narodna popevka. Že takrat smo znali, da izvršuje naša pesem idealno narodno delo, na katerem smo se združevali mi, ki ljubimo svoj rod in trpimo za njega boljšo bodočnost. Stari veterani slovenskega petja pa naj h kratu ne vedó, kakega pomena je petje in glasba za bodočnost našega naroda — in ti naj bi h kratu ne znali razločevati med petjem in glasbo, katera je posvečena narodni vzgoji, in petjem in glasbo, ki služi — drugim smotrom! Precejšno porcijo zlobe že mora imeti v sebi oni, ki se drzne s takimi trditvami na dan!

In ker ravno dobro poznamo vzvišeno nalogo petja in glasbe, katera jima je odkazana na idealnem narodnem delu, ravno zato obsojamo dr. Tumovo »pevsko in glasbeno« društvo, katero ni

posvečeno tej vzvišeni svrhi. Veliko je, kar smo tu izrekli in smo zatorej morali vedeti, kaj smo s tem izrekli.

Dr. Tumovo »pevsko in glasbeno« društvo ni posvečeno nalogam idealnega narodnega dela, marveč isto služi popolnoma nasprotnim svrhám, kakor sploh vse dr. Tumovo delovanje na Goriškem.

Ali meni »Soča« in ali hoče koga prepričati, da je dovolj, ako se v tem društvu poje in gode, ako se v njem podučuje v petju in glasbi, da je potem že tudi idealno narodno delo, kar izvršuje to društvo? Ne bodite tako naivni ali zvijačni! Že postanek tega društva je pokazal, da bode to društvo le izvrševalo nalogo narodne združbe, v kolikor je ne moreta izvrševati pobratima, v katerima se kuha noč in dan peneče sovraštvo do vsega, kar ne poklada tilnika pod njihovo brezobzirno stopalo. »Pevsko in glasbeno« društvo ni bilo ustanovljeno s plemenitim namenom, da vzgaja dušo našega naroda za blago narodno zavest in za poveljevanje čiste narodne ideje, ker to društvo je strankankarsko društvo, isto je kulminacija onega prizadevanja na Goriškem, ki meri na to, da popolnoma razdvoji naše ljudstvo, katero bi moralo biti zjedinjeno baš in največ na idealnem narodnem delu. Že dejstvo, da je dr. Tuma s tem društvom hotel izpodrezati živce naši slovenski »Čitalnici«, odtegnivši jej pevske moči, priča dovolj o neplemeniti nameri njegovi. Jednako je z vsem nastopanjem tega društva. Kar na vrat na nos se je ustanovilo to društvo pred volitvami v deželni zbor. Namen je bil očiten. Društvo naj bi bilo prirejalo po okolici pevske izlete in veselice, da bi s petjem privabilo k sebi občinstvo. Te prilike naj bi se porabilo, da bi se od strani pojočih ali tudi pevce spremljajočih »naprednih politikov« polnilo občinstvu usesa z agitacijo za »napredno« stvar. Saj je znano, da so večina članov tega društva, znani kot sovražni »napredni« petelini. Vse to se je tudi pridno dogajalo pred volitvami in za časa volitev. Petje je bilo pri teh nastopih postranskega pomena in je bilo le sredstvo v dosego glavnega namena, — političnega hujskanja. Mesto, da bi se bilo s petjem poslušalce osrečevalo in radovoljevalo, sledilo je petju le razburjenje. Kakor hitro pa služi petje in godba drugim očitnim svrhám, izgubi svoj naravni čar, svojo moč in svoj pravi učinek in neha biti to, kar bi moralo biti: vzgojevalno in idealno narodno delo. In to je, kar smo že večkrat trdili o napominanem Tumovem društvu. To društvo služilo bi naj njegovi politiki tako, kakor služijo n. pr. — pesmi nemškega prvaka Schillerja za reklamo znanemu židovskemu fabrikantu čevljev Alfredu Fränklu v Mödingu. In kakor skruni ta žid muzo Schillerjevo za svojo nizkotno čevljarско reklamo po časnikih s tem, da pretvarja citate teh pesmi za priporočilo njegovih tovarniških izdelkov, za jednako skrunenje slovenske pesmi smatramo Tumovo »pevsko in glasbeno« društvo v njegove politične svrhe.

Naj se »Soča« ne dela ogorčeno, kakor da mi nočemo vedeti o kakem narodnem delu pevskih društev! To ogorčenje v »Soči« je le komedijsko, ker je do pičice vse dokazano, kar smo rekli o tem društvu. Mi društvu kot

takemu ne želimo, — kakor nam podtika »Soča« — smrti, želimo pa da čim prej odmrje kot strankarsko-politično društvo ter da postane to, kar bi moralo biti, namreč: samo pevsko in glasbeno društvo. Dokler pa to ni, tako dolgo bomo tudi smatrali za svojo narodno dolžnost, da odsvetujemo vsakomur, to društvo podpirati gmotno, pa bodisi prostovoljno ali neprostovoljno.

Pridejo naj zopet časi in po teh vroče hrepenimo, ko bode naša slovenska muza petja in glasbe zares služila jedino le plemenitim svrhám idealnega narodnega dela! To naj uvažujejo tudi ljudje okoli »Soče« pa — dosti.

Dr. Tuma in posestniki.

Marsikateri naših posestnikov se je udeleževal shodov in shodičev, na katerih je iz Kranjske došli »odrešenik« prodajal svojo modrost in prorokoval, da bode naš posestnik kmalu rešen vseh nadlog in težav, kajti zlata doba da se mu bliža hitrimi koraki. Kar pijane veselja in upanja vračale so se bore dušice teh posestnikov od shodov domov. In kako ganljivo je bilo poslušati, ko so ti duševni revčki in »napredni« zapejlančki kričali po vaseh: »Doli s farji! Doli s klerikalci, zatiratelji ljudstva! Živio naši napredni kmečki poslanci, živio Tuma!« Tega klicanja ni bilo ni konca ni kraja. In kako tudi? Saj so prihajali s shodov, kjer se jim je polnilo glavo in srce s cvetkami »napredne« omike in se jim je mešalo možgane z opojnimi obljubami, o kakoršnih sami nikdar sanjali niso. —

Seveda, na teh shodih, kjer je dr. Tuma kazal odprta nebesa našim posestnikom, ni bilo nikogar, ki bi bil imel pogum ga vprašati: koliko je že storil takih obljub, a koliko jih je zares izpolnil? To bi bil zares krasen odgovor, kakoršnega bi bil moral dati dr. Tuma.

Nu, ta odgovor damo tudi lahko mi: obljub zares je bilo velik košček, dejanj pa manj ko trikrat nič. Ali kaj se hoče: smešiti se pred svetom je pač dovoljeno vsakomur in dovoljeno je bilo to tudi dr. Tumovemu tovarišu, ki je hotel tudi za Kraševce postati nekak »rešitelj«, pa se ni spomnil, da ni niti volilec.

Toda dalje!

Po tolikem govorjenju in po tolikih obljubah je vredno, da si malo od bliže ogledamo dr. Tumo, da ne bi kdo zopet mislil, da se mu hoče delati krivico. Poglejmo, kako je bilo njegovo delo v blagor nas posestnikov, to pa zato, da bomo mogli razločevati zrne njegovih del od plev njegovih obljub.

Kakor znano, je ta naš »prijatelj in odrešenik« v deželnem zboru mnogo govoril. Ali — za našo korist nikdar, pač pa v našo škodo! A da bi zakril praznoto svojega govorjenja v zbornici ter svet premotil in naložil nekaj slepih kalinov, pričel je govoriti skozi okno o naši beži in revji, o potrebi nujne pomoči itd., pri tem pa nekako s prstom kazati na naše prave dobrotnike kakor na dobrotnike naše. Seveda, tako kažoč na nasprotnike naše, bil je nekako podoben tistemu prekanjenemu mestnemu uzmoviču, ki je tekel in kričal: Držite tatu! samo da je v tem odnesel grešno svojo kožo.

Kdo izmed Vas, kmečki trpini, namreč ne ve, koliko škode ima naša dežela glede pobiranja užitnine? Kako se je v

tem vprašanje obnašal ta naš kranjski mesija in njegov krepostni pobratim s svojo »kmetom prijazno« »Sočo«, to je pač znano vsakomur.

In dalje! Poglejmo malo v deželno-zborske zapisnike, — evo ti vruga! Tu stoji črno na belem, da so italijanski poslanci stavili predlog glede občinskih taks, med katerimi so tudi takse za pokopavanje mrličev. Da so ital. poslanci stavili tak predlog, je to od njihove strani popolnoma umevno, v prvi vrsti zato, ker se bode s takimi taksami najbolje okoristilo goriško mesto, a je Italijanom naša beda pač deveta briga. Znano je nam vsem, da morajo naši bolniki, ako so prisiljeni iti v bolnišnico, posluževati se le goriške bolnišnice, kajti v slovenskem delu naše dežele ni nobene bolnišnice, dočim imajo Furlani dve. Goriške bolnišnice so torej napolnjene večinoma z našimi bolniki, od katerih bode treba, ako umrjejo v mestu, plačati mestu goriškemu pokopališčne takse. V mestu je tudi vsa naša srenješolska mladina in v mestu je tudi velik del nižjih slojev našega ljudstva, ki je, zapustivši rodno vas, šlo v mesto za zaslužkom. Kdor bi hotel pogledati, kje je imela večina goriških mrtvih svojo domovinsko pristojnost, bi videl, da je bila doma iz slovenskih krajev. — Ker pa bodo naša županstva vsled uvedanja teh taks obremenjena z novimi stroški, a Lahom pride s tem nov ogromen dobiček, bi torej noben slov. poslanec, ki ljubi svoj bedni rod, ne mogel glasovati z Italijani za dotični predlog.

In vendar je imela naša poslanska deseterica med seboj moža, ki se je potegoval in glasoval za koristiti Italijanov, na škodo Slovencev kmečkih trpinov! Toda kaj hočemo, po najnoveji pobratimiji in da bi se prikupil Italijanom v dosego osebnih namenov, pokazal je, da so mu ljubši ti njegovi osebni nameni, nego naš bedni rod.

Ali bodi tega dovolj in jadrajmo dalje!

Oglejmo si druge predloge, oglejmo si — deželne doklade. Tu vidimo da je bila določena doklada na zemljiščni davek s 15 od sto, na državno užitnino od mošta in vina 80 od sto.

In kdo je bil zopet proti tej za ubogega, v nepopisnih revah hirajočega kmeta tako ugodni razdelitvi deželnih naklad? Kdo je bil oni, ki je hotel, naj se deželne doklade na zemljiški davek povišajo, naj se kmeta trpina, ker mu že ni mogoče, — da govorimo z dr. Tumo — več pomagati, še bolj obloži, a deželne doklade na užitnino pa zniža? Ali ni bil to zopet naš znani iz Kranjskega k nam došli mesija?

Toda — ni še konec.

Poglejmo, kdo je oni, ki je predlagal, naj se dá malim obrtnikom in trgovcem 40.000 K deželne podpore. Evo ti vraniču! To je zopet naš dobri kranjski rešitelj! Mi kmečki posestniki gotovo nismo nasprotniki obrtnikov in trgovcev in želimo tudi njim, da bi se jim dobro godilo, ali znano nam je, da povprečno vendarle bolje stoje od kmeta, vsaj soditi po tem, da se n. pr. ob nedeljah po krémah vidi več obrtnikov in trgovcev nego pa kmetov. Ali kakor rečeno, naj se dobro godi tudi njim, ali nikakor pa ne gre, da bi se vsa bremena valila le na kmeta, ob enem pa bi se mu odrekala vsaka pomoč. Čudni nazori to! Po

mnenju našega „spasitelja“ bi morali pač revnejši skrbeti za premožnejše. — Lepa logika! — No in če bi hoteli pregledati vse obisti našega dobrega „kmečkega prijatelja“, napisali bi lahko še cele pole. Zatorej samo še sledeče za zaključek.

Kdo izmed nas kmečkih trpinov se ne spominja, kako so za časa zadnjih volitev naši „napredni“ pionirji tekali od hiše do hiše po naših vaseh?

To so vam bili „imenitni“ gospodje, ki drugače ne pogledajo kmeta. In ta čas so prijazno govorili z nami in zahajali v naše zakajene bajte. Kako so nas lepo prosili in pri — repi in zelju rotili, da držimo z njimi in volimo na „napredno“ stran. Poglavitni med temi „pionirji“ so bili seveda učitelji! — In zakaj vse to? Zakaj tako navdušenje in toliko sladkih besedij in praznih poti drugače tako ponosne gospode? Ali ni bilo vse to zaradi — ljubega kruhka, zaradi povišanja njihovih plač, kar jim je bil napredni goriški generalštab vže obljubil — tako vsaj je eden naših naprednih pripovedoval — ne meneč se za našo revo in bedo!

A kdor bi iz vsega tu navedenega še ne spoznal naših „naprednih“ prijateljev, naj le vzame tu in tam v roko „za kmeta vneto“ „Sočo“ in kmalu vidi, kaj imamo pričakovati od njenih pristašev. Tu se čita, kako se naši „napredni“ poté in potegujejo za mizarske, čevljarske, krčmarske in vse mogoče take zadrage. A za nas iščeš tu besede zaman; tu ga ni spodbudila za kako potrebno kmečko zadrugo ali kmečko posojilnico. Pač pa se pripeti, da „Soča“ udari katerikrat po nas. Ali seveda! Njih glavni patron je izrekel, da kmetu ni več pomagati in po tem izreku, se ravnaajo vsi.

Zdaj bi lahko naredili piko, — pa nam pride na misel še jedna dobra. V „kmečki“ „Soči“ se čita, kako dobro bi bilo, da bi se našim gostilničarjem in krčmarjem prizaneslo s — finančno kontrolo in to „zaradi velikih sitnosti“ in drugih takih stvari. Glej, glej! „Sitnosti“ krčmarjev s financo pač vidijo ti dobrotljivci, ne vidijo pa vednih sitnosti, katere ima s finančno stražo kmet, ako hoče le za se sežgati par litrov žganja. In glej čuda! Mej tem, ko se pošteni kmečki trpini finančnega nadzorstva prav nič ne bojimo, se pa naši junaški napredni krčmarji kar tresejo pred njo. Saj bi morali vedeti, da če nimajo nobene „kontrabande“, se jim tudi finance ni treba bati. In take vrste ljudje naj bi bili naši rešitelji?

Briski posestnik.

Dopisi.

Z dežele. — Učiteljstvo vedno kriči le po zboljšanju plač in rekel bi, da jim je to prva in največja naloga, katero imajo rešiti. Toda če opazujemo njihovo gibanje v to svrhu, vidimo, da si sami sebi najbolj nasprotujejo. Moder človek se poslužuje v dosego svojega namena primernih sredstev, učitelji pa delajo ravno nasprotno. Človek res ne ve, ali je pri teh ljudeh vse v redu v „gorenjem nadstropju“? Dokazi:

1. Oni se družijo in podpirajo osebe, časnike in stranke, ki so jim najbolj nasprotni, kakor Gabršček, Tuma, „Soča“, „napredna“ stranka. — Kdo je kedaj nesramnejše pobijal učite. zahteve od „Soče“? Kdaj se je Tuma oglasil za učiteljstvo v dež. zboru ali v dež. š. svetu? Interpelacij je podal mnogo in še več predlogov, ali v prilog učiteljstva nič! In še več! Ali ni baš on največ kriv s svojo zahrbtno politiko, da ni imela abstinenca zaželjenega uspeha, kar bi bilo največ in skoraj izključljivo v prilog učiteljstva?

In ko se je nameravalo sprejeti užitnino v dež. upravo, ali ni ravno „napredna“ s Tumom na čelu pokopala tega načrta, ki bi, izveden, koristil največ učiteljstvu!

2. Učiteljstvo deluje z vsemi silami in sredstvi proti onimmožem, ki so mu

po razmerah vsaj deloma pomagali iz največje revščine. To pa ni bilo lahko, stalo je mnogo truda in prizadevanja v Gorici, v Trstu in na Dunaju, da so privolili laški poslanci. In še v predzadnjem zasedanju je podal poslanec g. Berbuč predlog za državno podporo v prilog učiteljstvu — kaj pa Tuma & C.? In vendar je delovalo učiteljstvo proti pravemu in za družega. Kdo naj razume te ljudi? Kdo naj še kaj stori za nje, ko ga tim bolj sovražijo in napadajo, čim več za nje stori. Oj ti grda nehvaležnost!

Prav je imel oni gospod, ki je dejal: „Šibo, šibo, potem bi prišli že k pameti“.

Z dežele. — Goriška umazanka ali „Soča“ se poslužuje najnesramnejših sredstev, samo da bi ugonobila osebe, ki so najbolj na poti njenej izdajalskej in naš narod vničujočej politiki. Jako se motijo ti slov. janičarji, ako mislijo doseči po tej poti svoj namen. Saj je ravno njih nesramna pisava največ ljudem odprla oči, da so se s studom obrnili od tako propalih ljudi. Poprej je blatila čast. duhovščino, kolikor je bilo le v njenej moči, sedaj pa se zaletuje v one lajike, ki so ji obrnili hrbet in ki obsojajo tako nedostojno in pohujšljivo orožje, ki naše ljudstvo moralno ubija.

Ko ne more temu ali onemu rodoljubo drugače do živega, poslužuje se pa „sramotne“ hiše, češ, s tem bodo zadeti v živo! Motite se! „Man merkt die Absicht“, pravi Nemec, „und wird nicht verstimmt“. Sramota pa za stranko, ki nima poštenjšega orožja od „sramotne“ hiše!

Hudomušneži se pa povprašujejo, ali je morda postala jezična Pepa „mati“ v onem zavodu, ki pošilja obvestila v „Goriško tiskarno“?

Ali je pa morda prešla tudi ona obrt vsled „naprednega“ programa v „napredne“ roke? Jeli morda zloglasni „burja“ tajnik v onem zavodu? Tudi to bi bil napredek za naše tumaste „naprednjake“.

Iz Branice 8. januarja 1902. — Popravek resnici na ljubo. — Podpisani predsednik cerkveno skladovnega odbora izjavljam gledé na dopis v „Primorcu“ z dne 3. januarja t. l. št. 1. sledeče:

Ni res, da je računil naš g. kurat znanemu ženinu Fr. U. od Kobolov 14 kron za same oklice, marveč resnica je ta le, da je vsled določenih štolnih pristojbin, katere si je sama naložila naša nova duhovnija z dne 10. junija 1870, in katere je potrdilo tudi knezonadškofijstvo z dne 1. julija 1870, šte. 937, še premalo dotičnemu ženinu zaračunal, namreč manj 2 K 60 h. G. kurat je računil za se le 10 K, mesto 12 K 60 h, kakor stoji v pristojbinski listini, katere izvirnik imam jaz v rokah. V tej stoji med drugimi štolnimi pristojbinami pod št. 3 ta le odstavek: Za vsak krstni list, samski list, oklicni list, poročni ali mrtvaški list, in to za vsacega posebej, — kolek pa ima prinesiti stranka sama, — 2 gld. 10 kr. ali 4 K 20 h. Ker je o tej priliki moral izdati g. kurat onemu ženinu: krstni, samski in oklicni list, t. j. troje listin, vsako na posebni poli in kolekovano, kakor to zahteva cerkveno pravo, bi bil on moral vsled gor omenjenega štolnega reda, ki je od zastopnikov te duhovne občine podpisan, računiti ženinu Fr. U. 4 K 20 h $\times 3 = 12$ K 60 h, a je v istini računil le 10 K; torej manj 2 K 60 h; ostale 3 K (ne 4 K) so bile plačane za 3 koleke po 1 K, katere mora stranka sama plačati. — Kdor tega ne verjame, naj pride k meni pogledat izvirno pismo. Dalje ne pustimo, da bi nam tako dobrotlivega in silno požrtvovalnega kurata zlobno sunnili v „Primorcu“ in „Soči“ taki nepridneži, ki so prišli že večkrat v neprijetno dotiko s kazenskimi zakoni in so že gledali skoz železno omrežje božje solnce.

Vsi pošteni Braničarji smo zelo hvaležni našemu g. kuratu za veliko po-

žrtvovalnost in lepe nauke, ki nam jih daje v cerkvi in drugod in smo z njim in njegovim vedenjem popolnoma zadovoljni, tako da onih par obrekovalcev v resnici niso niti vredni njemu čevljev likati!

V Branici, dne 8. jan. 1902.

Za cerkveni skladovni odbor Fr. Stemberger s. r. predsednik, v imenu vseh poštenih duhovljanov braniških.

Iz Komna. — Pri nas v Komnu imamo dve bralni društvi: eno gosposko in eno bolj priprosto, t. j. pevsko bralno društvo „Lira“. Taka bralna društva imajo tudi drugod po Krasu. Ako pa pogledamo tudi v najbolj napredne kraje našega Krasa, vidimo v teh bralnih društvih tudi „Gorico“; še celo v Avberju, kjer je bil položen, sicer jako šepav temelj — dr. Treotovi kandidaturi, še celo tam imajo v bralnem društvu list „Gorico“. Ali le v Komnu ga ni!

To naše bralno društvo „Lira“ menjava večkrat svoj sedež. Zdaj se je naselilo prav pred cerkev. To pa morebiti zato, da so naši mladi „naprednjaki“ lahko pri sv. maši, ne da bi jim bilo treba biti v cerkvi. V društvu čitajo „Sočo“, ki je vedno polna duhovnikov in to jim je za nekako „nadomestilo“ cerkve, kjer je navadno le en sam duhovnik...

Naše županstvo je oddalo veliko občinsko pisarno začasno c. kr. okraj. šolskemu svetu v najem za šolo. Zato se občinska pisarna nahaja zdaj v majhni celici, v kateri je za silo prostora za župana, tajnika, slugo in par strank. Zato ni čudo, da je šlo tako počasi z občinskimi računi, katere se je sklepalo po novih predpisih, kajti stare je deželni računar zavrgel.

Ker je pa komenska občina dokaj obširna, pride v občinski urad po svojem opraviilu vedno več strank in ker je, kakor rečeno soba občinske pisarne tako majhna, morajo ljudje čakati zunaj. Toda ljudem je odpomagano s tem, da so vrata „Čitalnice“, nahajajoče se ravno nasproti občinskega urada, vedno — odprta in se stranke smejo poslužiti za čakanje čitalnične bralne sobe. Tukaj se smejo vsesti k časopisom in čitati. Ali bi ne bilo torej pametno, da bi se med časopisi komenske „Čitalnice“ nahajala tudi „Gorica“ in ne samo „napredni“ časopisi? Saj bi moral človek sicer misliti, da so naši „naprednjaki“ vse to nalašč tako ukrenili, da se le več našega ljudstva pohujša s čitanjem naprednih listov, saj je znano, da so med temi čitajočimi tudi nepokvarjena dekleta ter da zahaja notri celo šolska mladina. V Komen pridejo v občinski urad tudi ljudje iz drugih krajev. Par dni pred volitvijo poslancev v Sežani se je n. pr. mladi gabroviški župan spomnil, da je skrajni čas, da napravi proračun za l. 1902. Ker pa ni imel zato potrebnih tiskovin, je prišel ponje v Komen. Tisti hip pa je bila občinska pisarna polna domačih ljudij in župan je sedel v „Čitalnico“, dokler da odpravijo v uradu domačini. Seveda je v „Čitalnici“ čital „Sočo“, katera je tisti čas prinašala znane lepe nauke za volitve. In res mladi Gabroviški župan se je zaljubil v tiste tri sodčke (OOO) brez obročkov in je potem kot naš volilni mož volil v Sežani po „naprednem“ geslu, čeravno je prej zatrjeval, da bo volil vsaj dr. Abrama. A v naši „Čitalnici“ smo videli tudi sivega 80-letnega starčka Jerneja Bandla. Ta mož je dobro znan po vsih uradih. Vdeleži se vsake naše očinske seje, če je lepo vreme. — Skoro vsaki dan obiše tudi naše c. kr. uradnike, katerim pove marsikako lepo v brk, kar mu je kot 80 letnemu seveda dovoljeno, ker ga ščiti imuniteta starosti. Ta mož je nekaka prispodoba tistih ljudij, kateri so „nedotakljivi“ po — paragrafih in torej lahko zmerjajo in zabavljajo kolikor hočejo. Vendar imajo Bandla naši uradniki radi in če ga en dan pogrešajo, že prašajo, ako je še živ.

Dne 5. t. m. po sv. maši je mož omedlel pred cerkvijo. Že se je mislilo,

da bo kaj hujega, — toda 9. t. m. smo ga videli že v občinski seji. Po dokončani seji je pa sredi trga na glas zakričal: Sramota za Komen, da nima v bralnem društvu „Gorice“!

Iz Svetega. — O milodarih za slikanje naše starinske cerkve mi je nadalje poročati, da sta v ta namen darovala še in sicer gospod Ignacij Kotnik, c. kr. notar v Komnu 5 K in čast. gosp. Janez Lukežič dekan v Komnu 10 K.

Kakor je „Gorica“ svoječasnno poročala, se je cerkev v Svetem popravila iz državne podpore kot starinska cerkev. Pri tej priliki je gospodarski svet ukrenil, da pusti cerkev preslikati s pomočjo nabranih milodarov. To delo je gospodarski svet ponudil domačemu mlademu slikarju Ivanu Sternad iz Komna. G. Sternad je z navdušenjem delo prevzel, a to ne zaradi plačila, marveč da pokaže domačinom, koliko se je naučil in kaj zna. Za to delo je napravil potreben načrt, ki je bil od merodajne oblasti tudi potrjen. Delo je izvršil v splošno zadovoljnost za svoto 270 K. Delo hvalijo ne le domačini ampak tudi mnogi razumni gospodje iz Trsta in drugod, ki hodijo cerkev gledat.

Za to slikanje so zložili dobri občanarji 220 K, znanji gospodje pa 65 K, skupaj 285 K. Omeniti moram, da so se tudi pri tej priliki znašli ljudje, ki se radi posmehujejo vsaki lepi stvari in to so bili zopet naši dobri „naprednjaki“. Ko so slišali, kaj namerava gospodarski svet, so posmehljivo rekali: he, to bo moral globoko segniti v žep gospodarski svet! Toda glej! Tudi pri tej priliki jih je pustila na cedilu njihova hudomušnost. Kajti od vseh stroškov za to delo je še ostalo 15 K za druge cerkvene potrebe.

Zato izrekamo vsim domačim in vnanjim darovalcem: Lepa hvala! Bog in sv. Tilih Vam obilo povrni! — Dano v dan svetega Antona našega načelnika patrona. Bog ga živi še mnogo let njega in gospodarski svet!

Politični pregled.

Razni listi so poročali, da se snide državni zbor že dne 28. t. m. Proračunski odsek sicer jako pridno deluje in se vrše vse razprave jako mirno in stvarno. Ali vendar ni še gotovo, da dokonča svoje delo do 28. t. m. Ker je pa sklicanje državnega zbora odvisno od tega, kedaj da proračunski odsek dovrši svoje delo, je skoraj gotovo, da se snide državni zbor šele prve dni meseca februarja. Kakor vse kaže je skoraj gotovo, da se bodo vendarle vršile nemško-češke pravne konference. Tudi pesimizem, ki je zavladal glede vspehov, ki bi jih znale take konference imeti, se je nekako polegel, posebno na nemški strani. Zaradi tega pa je nastal toliko večji odpor od češke radikalne strani. Nemci so namreč zapazili v izvajanjih češkega poslanca Pantučeka o jezikovnem vprašanju nekaj takega, kar bi vendarle znalo nekoliko zbližati Čehe in Nemce.

Ali češke radikalne stranke so z izvajanji Pantučeka popolnoma nezadovoljne. Pantuček je mej drugim mnenja, da se ima notranji uradni jezik ravnati po večinah prebivalstva v raznih okrajih, dočim so radikalni češki krogi odločno za to, da bodi vpeljana po vsej Češki popolna jezikovna pariteta. Vsled tega bodo konference, ako pride sploh do njih, obiskovane le od Mladočehov in agrarcev od češke strani, od nemške strani pa se jih ne udeleže Vsenemci, ki nočejo o spravi ničesar vedeti, dokler se ne uveljavi nemščina kot državni jezik.

Sprememba v politični in vojaški upravi Dalmacije.

Kakor listi poročajo, je definitivno določeno, da se civilna uprava Dalmacije loči od vojaške uprave. Za civilnega namestnika pride v Dalmacijo baron Erazem Handl, ki je nameščen sedaj v ministerstvu za notranja dela. Načelnikom vojaške uprave pa je bil določen kot naslednik dalmatinskega zapovednika Davida podmaršal Horsetzky, dasi so se Hrvatje baje zavzemali za necega drugega generala.

Poljaki se dvigajo

da čim čvrstejše odbijajo naval pruskega barbarstva na najdragocenejša narodna dobra. Bore se z modernim orožjem, s

katerim na najobčutljivejši način zadajajo rane Nemcem, namreč na gospodarskem polju. Tako prihaja poročilo iz Krakova, da so večja industrijalna podjetja v zapadni Galiciji, ki so dobivala dosedaj potrebni premog iz ruske Šlezije, ga začela zdaj naročati iz ruske Poljske. Dosedaj se je dovažalo iz Prusije do 6000 vagonov premoga. Lvovski časniki poročajo, da je grofica Ziemelkowska darovala 20.000 kron za osnutek poljske šole in knjižnice na Dunaju.

Občinske volitve na Dunaju.

V mesecu marcu se vrši na Dunaju zopet volilna borba. Dunajski magistrat je razpisal dopolnilne volitve za občinski zastop, in sicer se vrše volitve za četrti razred 4. marca, za tretji 17. marca, event. ožje 18., za drugi razred 19. ozir. 20. marca in za prvi 22. ozir. 24. marca. V četitem razredu bo popolniti samo en mandat, namreč oni v Semeringu, tretji razred bo pa volil skoro vse nove zastopnike. Borba bo seveda zopet izredno huda, ker bodo liberalci in soc. demokratje napeli vse sile, da si pribore nekaj novih mandatov, a bržkone ne bodo imeli vspeha.

Angleško-nemški razpor.

Grof Bülow in Chamberlain sta v zadnjem času povzročila resen spor med Nemčijo in Anglijo. Z napadi je pričel Chamberlain z znano izjavo o grozovitostih v zadnji nemški vojski. S tem je hotel v prvi vrsti zadeti ono nemško časopisje, ki je opravičeno ožigosalo kruto nasilnost Angležev v južni Afriki. Na Chamberlainove napade je odgovarjal grof Bülow v parlamentu. Jelasta potem odgovorjati javno drug drugemu in vse je že kazalo, da se spor poostri do najskrajnejših mej. Tu pa je po najnovejših poročilih posegel v stvar nemški cesar Viljem ter v posebnem pismu na kralja Edvarda, pričel poravnavepreporočiti. Popravila bosta vladarja, kar sta diplomata zakrivila. V nemškem oziroma angleškem časopisju se bo borba seveda tudi nadalje še bila z isto srditostjo.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tumo, naj trditev, da je „duhovščina Tolminka“ grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja, ali dokaže ali pa javno prekliche. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“.

Več duhovnikov Tolminka okraja.

Slovenska Čitalnica v Gorici priredi v soboto dne 25. t. m. v društvenih prostorih koncert vojaškega orkestra tukajšnjega c. in kr. pešpolka št. 47. Da se spoji z duševnim užitkom še telesni, postavljene bodo po dvorani mize in bo naročena krčmarska postrežba. Po končanem koncertu bo ples pri godbi istega orkestra. Začetek ob deveti uri. Vstop je dovoljen udom in vabljenim gostom.

Opomba: Dne 9. februarja priredi čitalnica običajni veliki ples, h kateremu se izdajo posebna vabila. V slučaju zahleve plesalcev priredijo se ob sobotah, ob katerih dvorana ni drugam oddana, plesne vaje s klavirjem.

Odbor.

Ekperimentalna predavanja iz fizike v našem jeziku se bodo vršila v četrtletu in petek ob 6. uri zv. v Dreherjevi dvorani. Ker je predavatelj od najmerodajnejših strani pohvaljen in priporočan glede načina predavanja in krasote eksperimentov, in ker obsegajo ta predavanja najzanimivejše fizikalne novosti, kakor n. pr. telegraf brez žice, fotografiranje v naravnih barvah itd. opozarjamo nanje prijatelje fizikalne vede.

Vstopnice se dobivajo pri Wokulatu v Ozki ulici št. 4. Cercle-sedeži za oba večera a 4 K, vstopnice za 3 osebe 10 K, za 4 osebe 12 K, drugi sedeži 3 K. En večer 3 K, oziroma 2 K. Stojšča za dijakke 1 K 50 vin.; en večer 1 K.

Za svilorejo. — Odsek c. kr. kmetijske družbe v Gorici, ki se bavi s svilorejo, je imel te dni sejo. Dr. Marani in Holzer sta poročala o vladnih namerah glede podpiranja sviloreje. Odsek je sklenil predlagati posebno komisijo za Gorisko-Gradišansko, Trst in Istro, v kateri naj bi bili razmerno zastopani svilorejci, c. kr. kemični poskuševalni urad, vlada in zaslopniki dežele. Ta komisija naj bi izdelala natančen načrt, kako naj bi se sviloreja pri nas pov-

zdignila in kaka sredstva bi bila v to porabiti. Ob enem naj bi se delalo na to, da se pri tuk. c. kr. kemičnem poskuševalnem uradu ustanovi poseben oddelek za pregledovanje in pripravljanje semena sviloprejk itd. Tudi naj bi se ustanovilo v mestu posebnega sviloprejskega nadzornika.

Položil je čast prvega podpredsednika c. kr. kmet. družbe v Gorici g. Bolle iz neznanih vzrokov.

Popis konj. — Vsi posestniki konj so dolžni naznaniti tuk. magistratu konje, katere imajo in to od 24. do 31. jan. 1902.

Umrlih, rojenih in poročenih je bilo v Gorici leta 1901 in sicer rojenih je bilo 623, umrlo jih je 727 in poročilo se jih je 156.

Popravek. — V naše uredništvo je prišel g. Anton Kašca, vpokojeni davčni uslužbenec ter izjavil da ni res, kar piše dopisnik „Iz hribov“ v 2. štev. našega lista od 7. t. m., ko pravi: „Učitelj oče je že 80 let star; davi se je odpeljal v Gorico a sin ni vstal, da bi očeta pozdravil in se poslovil...“

Katoliško društvo slovenskih učitelj je imelo dne 12. januarja svoje redno zborovanje.

Veleč. gosp. kaplan mestne župnije Alojzij Kovačič, je želel društvencem srečo in zadovoljnost v novem letu, katera ni tam, kjer manjkajo verska zavednost in krščanske čednosti, ampak je sad zvestobe katoliški cerkvi.

Predstojnica je govorila o Magdalenii Zofiji Barati. Njen duševni razvoj narisala je do dobe ustanovitve amijenske hiše gospa presvetega srca Jezusovega.

Društvenice so pele Alma redemptoris.

Prihodnje didaktično predavanje bo dne 22. januarja ob 4. uri pop.

Prihodnje zborovanje bo dne 16. februarja ob 10. uri. M. H. W.

Vabilo na glasbeno-deklamatorični koncert katerega priredi „Narodna čitalnica“ v Cerknem v nedeljo dne 25. januarja t. l. v prostorih g. A. Kobal-a. Vspored: 1. F. S. Vilhar: „Slavjanska“, možki zbor; 2. S. Gregorčič: „O nevihti“, deklamacija; 3. A. Foerster: „Zagorska“, koncertna fantazija za glasovir; 4. A. Nedved: „Avstrija moja“, mešan zbor; 5. Dr. F. Prešern: „Povodni mož“, deklamacija; 6. L. van Beethoven: „Concert“ op. 15. Allegro con brio. Largo finale: Allegro; 7. „Dva gospoda in eden sluga“, šaljiva igra s petjem; 8. V. Klaič: „Svračanje“, možki zbor; 9. Fr. Schubert: „Impromptu“ op. 90, za glasovir; 10. Slovenske narodne pesmi. a) Luna sije, b) Je pa davi slanica padla, c) Ljubca povej, povej. Harmoniz. M. Hubad; 11. Iv. Vesel-Koseski: „Zgnbljeni raj“, deklamacija; 12. Prosta zabava. Med posameznimi točkami in pri prosti zabavi, udarja društveni tamburaški zbor. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za neude 40. vinar; udje prosti. Vstop dovoljen samo udom in povabljenim. O d b o r.

Kmetijska zadruga v Ročinj bo imela svoj redni občni zbor na Svečnico 2. februarja 1902 z vspešnim: 1. nagovor predsednikov; 2. poročilo tajnikov; 3. poročilo blagajnikov; 4. predlogi; 5. volitev načelnika in nadzornika. O d b o r.

Kobariška posojilnica je imela 1901 leta ta-le promet: Dohodkov K 206.320-26, stroškov K 203.637-95, od 1. jan. 1902 in do 9. jan. 1902 pa dohodkov K 6303-03, stroškov K 3078-48.

Davica je začela razsajati v gorinji Tribuš. V 20 dneh je zbolelo na tej bolezni 11 oseb, 4 od teh so umrle. 7 pa se jih nahaja še vedno v nevarnosti.

Pobegnil iz zapora. — V petek po noči je pobegnil iz zapora v Korminu neki Anton Michelini. Ta človek je imel na vesti vse polno tatvin, katere je izvršil v Avstriji in v Italiji. Zadnje čase pa je največ kradel v Gorici in v gorški okolici.

Obsojen zaradi poskušene tatvine v cerkvi. — Dne 12. dec. pret. leta se je vtihotapil neki človek v cerkev v Trzinu in je hotel tam izprazniti skrinjico, v katero polagajo pobožni miloščino in v kateri se je ravno listikrat nahajalo 19-52 K. Ali zasačili so ga pri delu ter ga aretovali. V njem so spoznali 22 letnega Teofilja Bona iz Beljane. Te dni je stal ta nepridiprav pred tuk. okrožnim kot kazenskim sodiščem katero ga je obsodilo na 8 mesečno ječo.

Razpis dražbe. Dne 15. februarja 1902 ob 3. uri popoldne vrši se pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici javna manjševalna dražba s pismenimi ponudbami za oddajo gradbe IV. in VI. oddelka Braniške ceste med profilom 2461.80 (pri mostu v Lisjakih) in profilom 3127.00 (Svinšek potok) oziroma med

profilom 4025.00 (pri potoku Kamenjelo) (?) in profilom 4970.75 (v Mesarih); dalje za prenareditve mosta pri Lisjakih (v prof. 2440.50). Vsa imenovana dela so cenjena s skupnim zneskom od 28.754 K 54 h. Dotične dobro zapečatenne z 1 K kolekovane ponudbe z jamčevino v znesku 1400 K se morajo vložiti najkasneje v dnevno dražbo dopoldne v navadnih uradnih urah pri zgoraj imenovanem c. kr. okrajnem glavarstvu pri katerem je uviditi tudi tehnični sestanek in stavbene pogoje.

Eventualna razjasnila glede na omenjena dela bo dal v stavbenem oddelku c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici v dnevno dražbo, od 9. ure predpoldne do 12. ure dopoldne v to posebno odrejen c. kr. stavbeni uradnik.

Namestništvo ni zavezano sprejeti najnižje ponudbe temveč si pridržuje pravico, da izbere podvzetnika; zato se bodo zadržale vse dotične jamčevine, dokler ne bo namestništvo odločilo o dotični dražbeni obravnavi.

Od c. kr. namestništva.

V Trstu, 13. januarja 1902.

Zgubljen — najdeno. — Neka ženica s hribov je zgubila mali možnjček z nekaj denara. Ta se je našel pri gosp. Jos. Gorjancu krčmarju pri Atemu na Kornu, ter se je treba ravno tam oglašati, da ga dobi nazaj!

„Narodnogospodarski Vestnik“, glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkur“ št. 10. odgovorni urednik: Dr. Viktor Murnik, ima sledečo vsebino: 1. Načrt zakona o obrambi proti umazani konkurenci. 2. Dve kmetijski šoli na Kranjskem. Spisal Arator. 3. Kranjske deželne finance. Spisal — r. 4. Malemu obrtniku v pomoč. 5. Trgovska in obrtniška zbornica. 6. društvene vesti. 7. Raznosterosti. 8. Listek. Milijonar. Spisal Rado Murnik. 9. Izpremembe v trgovskih in zadružnih registrih na Kranjskem. 10. Tržno poročilo in tržne cene. 11. Oglasi.

Judeževi groši. — Za božičnice so sprejete od podružnice nemškega „Schulvereina“ v Celovcu sledeče šole na slovenskem Koroškem podpore: Hodiše (!) 48 K, Železna Kapla 109 K 62 vin., Črna 50 K 88 vin., Trušnje (Zelinje) 107 K, Domačale 50 K 88 vin., Kotmaraves 79 K 36 vin. — K temu znesku je nabral znani vsenemški agitator K. Pröll v Berolinu 150 mark, splošni nemški „Schulverein“ v Berolinu je dal 70 mark, ostalo pa nemški „Schulverein“ na Dunaju. S pruskimi markami tedaj plačujejo slovensko kri. Žalostno!

Novo policijsko poslopje v Trstu. — Tržaški listi pišejo, da se poslopje stare pošte v ulici Caserma št. 2 v kratkem času podere do tal ter da se na istem mestu zgradi štirinadstropno poslopje v katerem bodo shranjeni razni policijski uradi.

Demonstracija proti pruskemu princu Adalbertu v Trstu. — Prejšni teden se je mudil pruski princ Albert, sin nemškega cesarja, v Trstu. Njemu na čast je bila prirejena operna predstava „Lohengrin“, od katere pa je demonstrativno izostalo meščanstvo. Te predstave so se udeležili le oficialni krogi, uradniki in častniki in nekaj šivilj, praznih pa da je bilo petdeset lož. Ves čas med predstavo je vladala grobna tišina.

Roparski napad na denarnega pismonoša. — „N. Fr. Presse“ se poroča iz Budimpešte: V Koložu na Ogerskem (Klausenburg), je te dni nekdo pri belem dnevu v središču mesta napadel denarnega pismonoša z namenom, da bi izvršil na njem roparski umor. — To hudodelstvo spominja v svojih podrobnostih na roparski napad, katerega je izvršil meseca oktobra l. 1876 Francesco v Azinbahofu na Dunaju.

Poroka Nj. Visokosti nadvojvodinje Elizabete s princem Otonom Windischgraetzom se bo, kakor poročajo listi, vršila dne 23. t. m. Po poroki se odpeljeta novoporočenca na Bled na Gorenjskem v Windischgraetzovo vilo, kjer ostaneta osem dni. Na Bledu se delajo za sprejem visokih gostov velike priprave. Dne 23. zvečer, ko se poročenca pripeljeta na Bled, bo velika razsvetljava.

Zopet potres v Zagrebu. — V sredo zvečer sta se čutila v Zagrebu dva potresna sunka. Nesreče ni bilo.

Erarni motorski vozovi. — Vojaško skladišče na Dunaju si je naročilo motorne vozove za prevažanje tovorov. Stari tovorni vozovi se sčasom odpravijo in upravi ne bo treba več vzdrževati konj.

Koliko je treba spanja učencem. — Zdravstvena komisija za Rusijo je določila, da morajo spati učenci pod 10 let 10 do 11 ur, učenci od 10. do 13. leta 9 do 10 ur, starejši učenci 8 do 9

ur. Slabotni, slabokrvni in od dela utrujeni učenci morajo spati po eno uro več.

Želodec — skrivalnica. — Z velikim pogumom, ki bi bil vreden boljše stvari, je nek Afganec osleparil carinske oblasti. Afganec je romal na nek kraj, ki leži na angleškem ozemlju. Na meji je zvedel, da emir zahteva colnino od vsega, kar nosi kak človek preko meje. Afganec je imel 65 srebrnih rupij pri sebi. Hitro je sklenil rupije — požreti. 59 rupij je že pogoltnil, ko so ga zasačili carinski pazniki in mu odvzeli zadnjih 6 rupij. S svojim zakladom korakal je Afganec cel dan naprej do Egerlona, kjer je moral iti v bolnico. V bolnici je bil operiran, ker sicer 59 rupij ni šlo od njega. Operacija se je posrečila in v dveh tednih je Afganec zopet mogel nadaljevati svojo pot.

Radi razglednice v smrt. — V Berolinu je nek železniški sprevodnik Ernest Warkus dobil za novo leto razglednico s sliko, ki ga je tako užalostila, da se je obesil. Zapustil je ženo in nepreskrbljenega otroka. Ne bilo bi napaka, ako se škandalozno pošiljanje časti žalečih razglednic na kak način prepove.

Za kazen ustreljena ženska. — Kmetica Nikolić iz vasi Zwardana na Srbskem je imela ljubavno razmerje z 18-letnim dečkom. Svojega moža je zastupila z arzenikom. Obsojena je bila na smrt in te dni so jo v mestecu Ub ustrelili.

13-letni morilec. — V Hamburgu je v preiskovalnem zaporu se nahajajoči 13-letni šolski deček Salamon (!) priznal, da je 3-letnega dečka Schauerja, ko je storil na njem nenravno dejanje, umoril in ga vrgel v Elbo. Mladi morilec ne kaže nobenega kesanja.

Sin Napoleona III. — kolporter. — Nedavno je umrl v neki pariški bolnici sin Napoleona III. in Marjete Bellanger. Mati mu je zapustila lepo imetje, katero pa je vsled špekulacije zgubil vse ter postal berač. Prodajal je časnike po ulicah in bil znan vsakemu pod imenom „Poleon“.

Narodno gospodarstvo.

Kako določimo najbolje, kaj pri-

manjkuje našemu polju?

Kdor je vaje misliti po šablonah, temu se zdi, da ni prav nič težavnega določiti, koliko in katerih gnojil potrebuje kaka zemlja, da bo rodovitna, češ v prvi vrsti pride v poštev plug in motika, potem pa štirje glavni kvadri rastlinske stavbe, ki so dušik, fosfor, kalij in vapno. Ako damo svojo prst kemično preskusiti v preskuševališče, potem se zamore baje popolnoma za gotovo povedati, jeli potrebuje zemlja gnojilve s kalijem, vapnom in fosforne kisline in v koliki množini. Toda kdor tako misli, ta pripisuje kmetijskemu (agrikolturnemu) kemiku več umetnosti nego jo v resnici premore. Kadar namreč presojujemo rodovitnost kake zemlje, ni toliko ležeče na tem, je-li je v enem ha 100 kil redilnih snovij več ali manj, ampak glavna stvar je, da je na razpolago dovolj redilnih snovij rastlinam, ki bodo tamkaj rastle prihodnje leto.

O množini redilnih snovij, ki se nahajajo v enem ha njive, napravimo lahko naslednji račun:

1 m³ gline tehta 1350 kg

1 „ peščine „ 1500 „

En ha ima 100.000 kvadratnih metrov površine in bi imel v globini enega metra 10.000 m³, t. j. 13½ do 15 milijonov kg prsti.

Če pa pomislimo, da jemlje rastlina svoj živež samo iz prsti do 1/4 metra globoko, tedaj bi imela na enem ha na razpolago še vedno 4½ do 5 milijonov kg zemlje. Ako bi pokazala kemična analiza ali razkroj, da ima ta prst recimo fosforne kisline samo 1/10 od sto, bi bila na celim ha vendar te snovi ogromna množina 4500 do 5000 kg.

Popolnoma ubožana zemlja, ki bi imela samo 1/100 od sto dotične redilne snovi, ima potemtakem še vedno 450 do 500 kil fosforne kisline, kalija in podobnega. Ako v taki zemlji gnojenje s 4 kvintali kainita ali Tomaževe moke na hektarju dela čudeže, potem je to zanesljivo znamenje, da pretežna večina redilnih snovij ni lahko razstopna, torej tudi nežnim rastlinskim sesalkam nedostopna. Nasprotno pa imamo redilne snovi v umetnih gnojilih lahko razstopne in rastlini pristopne, odtod takojšnji znameniti učinek sicer primeroma majhne množine gnojil.

Glavna naloga kemične analize bi torej prav za prav morala biti določitev ne samo občne množine redilnih snovij, ampak veliko več določitev lahko raztopnega, rastlinam pristopnega dela. V tem oziru je pa kemična analiza kljubu vsemu bahatemu napredku modernega

znanja še daleč, daleč nazaj, četudi je v stanu nam nekaj malega vže pojasniti, boljše pojasnilo dobimo seveda o potrebi gnojil svojega zemljišča, ako napravimo tako zvani „rastni poskus“.

Ako rasto naše rastline pod gotovimi okolnostmi v zemlji, tedaj zamoremo določiti koliko kalija, oziroma fosforne kisline ali dušika so odvezele zemlji. Ako hočem n. pr. določiti, koliko potrebuje kaka zemlja fosforne kisline, moramo pri rastnem poskusu obilno zagnojiti z dušikom in kalijem, ravnaoč se po važnem „zakonu najmanjše količine“ (ali minima“), ki pravi, da je uspeh kakoga pridelka vselej odvisen od množine one potrebne redilne snovi, ki je je najmanj v zemlji. Ko smo to storili, nam rastline same pokažejo, koliko fosforne kisline so vzele iz tal. Na kaki bližnji parceli pa napravimo drug poskus, pri kojem damo zemlji isto množino kalija in dušika kot v prvem slučaju, zraven pa še količino fosforne kisline in potem primerjamo pridelka obeh kosov mej seboj.

Ako dobimo s pomočjo fosforne kislega gnojila mnogo obilnejšo žetev, potem iz tega lahko sklepamo, da to velja tudi za prosto polje, ki torej pogoša fosforne kisline. Ta sklep v obče tudi velja, samo z nekimi pridržki. Vendar je rastni poskus še najzanesljivejšo sredstvo za določitev, katere ali katerih redilnih snovi je v zemlji najmanj. Ker nam vprašanje o kaliju in vapnu kemična analiza popolnoma določno reši, zato gre pri rastnih poskusih večinoma le za določitev potrebščine fosforne kisline in dušika. Ravno to vprašanje pa reši lahko tudi kmetovalec z natančnim gnojilnim poskusom na polji. Najbolj prav pa imajo mej gospodarji, ki bi radi imeli jasnost glede potrebščin svojega polja, oni, ki se poleg rastnega poskusa poslužijo še kemičnega razkroja po geslu: Najboljše na-

pravi, kdor eno stori in drugega ne opusti.

Loterijske številke.

18. januarja.

Grac 47 36 84 29 45
Dunaj 15 68 75 59 85

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

**Dobro ohranjen
križev pot
je na prodaj.**

Kje? pove upravništvo našega lista.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C. kr. priv. tovarna
nepremočljivih tkanin
M. J. Elsinger & Söhne
na Dunaju,

priporoča svojo bogato zalogo nepremočljivih tkanin in pokrival za vozove, platnenih nadkrovov za gostilne in kavarne, konjskih ogrinjaj, dežnih plaščev in oblachil za delavce, ameriškega in povišenega platna in tapacije

Glavna zaloga pri
F. Primas, Gorica
na Travniku št. 16
zadaj pri dvorišču.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

**Priznanje iz kroga velespošt.
domačega ženstva!**

Gg. Znideršič & Valenčič

II. Bistrica.

Ne dam mnogo na pretiravana častnikarska hvalisanja blaga, a vendar sem vsled Vašega inserata poskusila s testeninami Vaše tvrdke, četudi skrajno nezaupljivo.

Resnici na ljubo pa Vam moram izjaviti, da so Vaše testenine **zares izborne** ter presegajo po kakovosti druge enake izdelke.

Nezaupljivost, katero se ima do testenin drugih tovarn, nikakor tedaj ne velja za Vaše izdelke.

S spoštovanjem
I. Črnagoj,
nadučiteljeva soproga.

Ljubljana Barje, 28. nov. 1901.

Prošnja tvrdke: Prosimo pazite na naše prave testenine, ker se skuša druge izdelke za naše prodajati; slučajev in pritožb imamo obilo. Naše testenine so vzlic neznatno višji ceni, cenejši kot druge, ker so kuhane dva do trikrat večje in se jih zaradi tega znatno manj od drugih potrebuje.

Peter Drašček,
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

**Stroji za poljedelstvo
in vinarstvo.
Šivalni stroji**
vseh sistemov.

Štedilne krušne peči za družine. Sesalke (pompe) za vodo in vino.

Cene so take, da se ni bati nobene konkurence.

Edina zaloga v Gorici
Berthold Kraus,
na Travniku
hiš. št. 16, zadaj pri dvorišču.

Kdor se želi o tem prepričati, obrne naj se za poskušnjo na dotično firmo in gotovo bo čez vsa pričakovanja postrežen.

Šimenc Fric
krčmar
v Gosposki ulici hiš. št. 19,
„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporoča se toplo svojim rojakom v mestu in na deželi.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,
trgovca v Semeniški ulici h. št. 1.

„Narodna Tiskarna“
ima v zalogi vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade, na močnem papirju

„Narodna Tiskarna“
ima v zalogi in na prodaj knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za slov. mladino in „Zgodovino tolminske šole“

„NARODNA TISKARNA“
v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

„Narodna Tiskarna“
tiska
„GORICO“
ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 K, četrta leta 2 K

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času

„Narodna Tiskarna“
tiska
„PRIM. LIST“
ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

TISKA
posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v raznih oblikah

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.
Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Namskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petitvrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Idealno narodno delo pevskih društev.

Krokodilje solzé, katere preliva „Soča“ od zadnjega četrtka o „pevskem in glasbenem“ društvu „nar.-napredne“ stranke in sirenski jok, s katerim bi hotela koga premotiti, da jej verjame, kako da je to društvo preganjano in kake strašne krivice ima prestajati od strani goriških rodoljubov — to nas je napotilo, da napišemo sledeče vrstice.

V naprej pa že pošiljamo opombo, da je člankar dotičnega jokavega „Sočinega“ članka podoben onemu zlobnemu paglavcu, ki draži in psuje vsakogar, ko pa dobi malce po prstih, pa se dere na vsa široka usta in glasno toži, da se ga preganja in da se mu dela vnebovpijočo krivico. Že sama trditev, da je „pevsko in glasbeno“ društvo v Gorici od kogarkoli preganjano ter da se istemu dela krivico, — je hinavska. Kajti kateri pravi rodoljub — in takih štejejo večino na Goriškem, ki niso na strani „naprednih“ hujskačev — bi bil sposoben preganjati pevsko in glasbeno društvo kot tako in mu delati krivico? Ali ni pesem in glasba oni visoki zaklad človeške duše, v katerem je izraženo jedno naših najplemenitejših čustev? Saj bi s takim preganjanjem moral ubijati ono, kar poveljuje vsaki narod in ga dviga na višjo stopinjo omike in kulture! — Ako pa človek s pesmijo izraža že sam svoja plemenita čutila, jih tem več lepa pesem vzbuja v drugih. Čim več lepega plemenitega petja v jednem ljudstvu, za tem plemenitejše imamo tako ljudstvo ali tem dovetnejše za plemenita dela. Ob slišanju lepega ubranega petja plemenite vsebine besedij in ob slišanju lepe glasbe se dvigne človek duševno nad vsakdanost in nizkost in to je isto, kar dela petje in glasbo vzgojevalnim sredstvom jednega naroda. Že ta vzvišena naloga petja in glasbe pa izključuje sama ob sebi vsako nizko in vsakdanje stremljenje petje in glasbo proizvajajočih članov človeške družbe, ker morajo biti isti potem takem neko posobljeno onega, kar imajo dosežati s svojo umetnostjo petja in glasbe.

„Soča“ naj nam ne podtika h kratu, kakor da ne vemo, kakega pomena da je petje in glasba za naš narod. To smo mi vedeli in izkusili prej nego je dihal večina članov Tumovega „pevskega in glasbenega“ društva goriški zrak, s Tumo samim vred. Ko ni bilo ni duha ni sluha o dr. Tumi in njegovem pobratimu, smo zrl mi čuda narodne probuje na Goriškem, katero je pričarala naša milozvočna narodna popevka. Že takrat smo znali, da izvršuje naša pesem idealno narodno delo, na katerem smo se združevali mi, ki ljubimo svoj rod in trpimo za njega boljše bodočnost. Stari veterani slovenskega petja pa naj h kratu ne vedó, kakega pomena je petje in glasba za bodočnost našega naroda — in ti naj bi h kratu ne znali razločevati med petjem in glasbo, katera je posvečena narodni vzgoji, in petjem in glasbo, ki služi — drugim smotrom! Precejšno porcijo zlobe že mora imeti v sebi oni, ki se drzne s takim trditvami na dan!

In ker ravno dobro poznamo vzvišeno nalogo petja in glasbe, katera jima je odkazana na idealnem narodnem delu, ravno zato obsojam o dr. Tumovo

posvečeno tej vzvišeni svrhi. Veliko je, kar smo tu izrekli in smo zatorej morali vedeti, kaj smo s tem izrekli.

Dr. Tumovo „pevsko in glasbeno“ društvo ni posvečeno nalogam idealnega narodnega dela, marveč isto služi popolnoma nasprotnim svrham, kakor sploh vse dr. Tumovo delovanje na Goriškem.

Ali meni „Soča“ in ali hoče koga prepričati, da je dovolj, ako se v tem društvu poje in gode, ako se v njem podučuje v petju in glasbi, da je potem že tudi idealno narodno delo, kar izvršuje to društvo? Ne bodite tako navivni ali zvijačni! Že postanek tega društva je pokazal, da bode to društvo le izvrševalo nalogo narodne zdražbe, v kolikor je ne moreta izvrševati pobratima, v katerima se kuha noč in dan peneče sovraštvo do vsega, kar ne poklada tilnika pod njihovo brezobzirno stopalo. „Pevsko in glasbeno“ društvo ni bilo ustanovljeno s plemenitim namenom, da vzgaja dušo našega naroda za blago narodno zavest in za poveljevanje čiste narodne ideje, ker to društvo je strankarsko društvo, isto je kulminacija onega prizadevanja na Goriškem, ki meri na to, da popolnoma razdvoji naše ljudstvo, katero bi moralo biti zjedinjeno baš in največ na idealnem narodnem delu. Že dejstvo, da je dr. Tuma s tem društvom hotel izpodrezati živec naši slovenski „čitanci“, odtegnivši jej pevske moči, priča dovolj o neplemeniti nameri njegovi. Jednako je z vsem nastopanjem tega društva. Kar na vrat na nos se je ustanovalo to društvo pred volitvami v deželni zbor. Namen je bil očiten. Društvo naj bi bilo prirejalo po okolici pevske izlete in veselice, da bi s petjem privabilo k sebi občinstvo. Te prilike naj bi se porabilo, da bi se od strani pojočih ali tudi pevce spremljajočih „naprednih politikov“ polnilo občinstvu usesa z agitacijo za „napredno“ stvar. Saj je znano, da so večina članov tega društva, znani kot sovražni „napredni“ petelini. Vse to se je tudi pridno dogajalo pred volitvami in za časa volitev. Petje je bilo pri teh nastopih postranskega pomena in je bilo le sredstvo v dosego glavnega namena, — političnega hujskanja. Mesto, da bi se bilo s petjem poslušalce osrečevalo in zadovoljevalo, sledilo je petju le razburjenje. Kakor hitro pa služi petje in godba drugim očitnim svrham, izgubi svoj naravni čar, svojo moč in svoj pravi učinek in neha biti to, kar bi moralo biti: vzgojevalno in idealno narodno delo. In to je, kar smo že večkrat trdili o napominanem Tumovem društvu. To društvo služilo bi naj njegovi politiki tako, kakor služijo n. pr. — pesmi nemškega prvaka Schillerja za reklamo znanemu židovskemu fabrikantu čevljev Alfredu Fränklu v Mödlingu. In kakor skruni ta žid muzo Schillerjevo za svojo nizkotno čevljarsko reklamo po časnikih s tem, da pretvarja citate teh pesmi za priporočilo njegovih tovarniških izdelkov, za jednako skrunenje slovenske pesmi smatramo Tumovo „pevsko in glasbeno“ društvo v njegove politične svrhe.

Naj se „Soča“ ne dela ogorčeno, kakor da mi nočemo vedeti o kakem narodnem delu pevskih društev! To ogorčenje v „Soči“ je le komedijaško, ker je do pičice vse dokazano, kar smo

takemu ne želimo, — kakor nam podtika „Soča“ — smrti, želimo pa da čim prej odmrje kot strankarsko-politično društvo ter da postane to, kar bi moralo biti, namreč: samo pevsko in glasbeno društvo. Dokler pa to ni, tako dolgo bomo tudi smatrali za svojo narodno dolžnost, da odsvetujemo vsakomur, to društvo podpirati gmotno, pa bodisi prostovoljno ali neprostovoljno.

Pridejo naj zopet časi in po teh vroče hrepenimo, ko bode naša slovenska muza petja in glasbe zares služila jedino le plemenitim svrham idealnega narodnega dela! To naj uvažujejo tudi ljudje okoli „Soče“ pa — dosti.

Dr. Tuma in posestniki.

Marsikateri naših posestnikov se je udeleževal shodov in shodičev, na katerih je iz Kranjske došli „odrešenik“ prodajal svojo modrost in prorokoval, da bode naš posestnik kmalu rešen vseh nadlog in težav, kajti zlata doba da se mu bliža hitrimi koraki. Kar pijane veselja in upanja vračale so se bore dušice teh posestnikov od shodov domov. In kako ganljivo je bilo poslušati, ko so ti duševni revčki in „napredni“ zapeljanci kričali po vaseh: „Doli s farji! Doli s klerikalci, zatiratelji ljudstva! Živio naši napredni kmečki poslanci, živio Tuma!“ Tega klicanja ni bilo ni konca ni kraja. In kako tudi? Saj so pripajali s shodov, kjer se jim je polnilo glavo in srce s cvetkami „napredne“ omike in se jim je mešalo možgane z opojnimi obljubami, o kakršnih sami nikdar sanjali niso. —

Seveda, na teh shodih, kjer je dr. Tuma kazal odprta nebesa našim posestnikom, ni bilo nikogar, ki bi bil imel pogum ga vprašati: koliko je že storil takih obljub, a koliko jih je zares izpolnil? To bi bil zares krasen odgovor, kakoršnega bi bil moral dati dr. Tuma.

Nu, ta odgovor damo tudi lahko mi: obljub zares je bilo velik košček, dejanj pa manj ko trikrat nič. Ali kaj se hoče: snešiti se pred svetom je pač dovoljeno vsakomur in dovoljeno je bilo to tudi dr. Tumovemu tovarišu, ki je hotel tudi za Kraševce postati nekaj „rešitelj“, pa se ni spomnil, da ni niti volilec.

Toda dalje!

Po tolikem govorjenju in po tolikih obljubah je vredno, da si malo od bliže ogledamo dr. Tumo, da ne bi kdo zopet mislil, da se mu hoče delati krivico. Poglejmo, kako je bilo njegovo delo v blagor nas posestnikov, to pa zato, da bomo mogli razločevati zrne njegovih del od plev njegovih obljub.

Kakor znano, je ta naš „prijatelj in odrešenik“ v deželnem zboru mnogo govoril. Ali — za našo korist nikdar, pač pa v našo škodo! A da bi zakril praznoto svojega govorjenja v zbornici ter svet premotil in nalovil nekaj slepih kalinov, pričel je govoriti skozi okno o naši bedi in revu, o potrebi nujne pomoči itd., pri tem pa nekako s prstom kazati na naše prave dobrotnike kakor na dobrotnike naše. Seveda, tako kažoč na nasprotnike naše, bil je nekako podoben tistemu prekanjenemu mestnemu uzmoviču, ki je tekel in kričal: Držite tatu! samo da je v tem odnesel grešno svojo kožo.

Kdo izmed Vas, kmečki trpin, namreč ne ve, koliko škode ima naša dežela

tem vprašanje obnašal ta naš kranjski mesija in njegov krepostni pobratim se svojo „kmetom prijazno“ „Sočo“, to je pač znano vsakomur.

In dalje! Poglejmo malo v deželno-zborske zapisnike, — evo ti vruga! Tu stoji črno na belem, da so italijanski poslanci stavili predlog glede občinskih taks, med katerimi so tudi takse za pokopavanje mrličev. Da so ital. poslanci stavili tak predlog, je to od njihove strani popolnoma umevno, v prvi vrsti zato, ker se bode s takimi taksami najbolje okoristilo goriško mesto, a je Italijanom naša beda pač deveta briga. Znano je nam vsim, da morajo naši bolniki, ako so prisiljeni iti v bolnišnico, posluževati se le goriške bolnišnice, kajti v slovenskem delu naše dežele ni nobene bolnišnice, dočim imajo Furlani dve. Goriške bolnišnice so torej napolnjene večinoma z našimi bolniki, od katerih bode treba, ako umrjejo v mestu, plačati mestu goriškemu pokopališčne takse. V mestu je tudi vsa naša srenješolska mladina in v mestu je tudi velik del nižjih slojev našega ljudstva, ki je, zapustivši rodno vas, šlo v mesto za zaslužkom. Kdor bi hotel pogledati, kje je imela večina goriških mrtvih svojo domovinsko pristojnost, bi videl, da je bila duma iz slovenskih krajev. — Ker pa bodo naša županstva vsled uvedanja teh taks obremenjena z novimi stroški, a Lahom pride s tem nov ogromen dobiček, bi torej noben slov. poslanec, ki ljubi svoj bedni rod, ne mogel glasovati z Italijani za dočeni predlog.

In vendar je imela naša poslanska deseterica med seboj moža, ki se je potegoval in glasoval za korigirani Italijanov, na škodo Slovencev kmečkih trpinov! Toda kaj hočemo, po najnovejši pobratimiji in da bi se prikupil Italijanom v dosego osebnih namenov, pokazal je, da so mu ljubši ti njegovi osebni nameni, nego naš bedni rod.

Ali bodi tega dovolj in jadrajmo dalje!

Oglejmo si druge predloge, oglejmo si — deželne doklade. Tu vidimo da je bila določena doklada na zemljiščni davak s 15 od sto, na državno užitnino od mošta in vina 80 od sto.

In kdo je bil zopet proti tej za ubogega, v nepopisnih revah hirajočega kmeta tako ugodni razdelitvi deželnih naklad? Kdo je bil oni, ki je hotel, naj se deželne doklade na zemljiški davak povišajo, naj se kmeta trpina, ker mu že ni mogoče, — da govorimo z dr. Tumo — več pomagati, še bolj obloži, a deželne doklade na užitnino pa zniža? Ali ni bil to zopet naš znani iz Kranjskega k nam dosli mesija?

Toda — ni še konec.

Poglejmo, kdo je oni, ki je predlagal, naj se dá malim obrtnikom in trgovcem 40.000 K deželne podpore. Evo ti vraniča! To je zopet naš dobri kranjski rešitelj! Mi kmečki posestniki gotovo nismo nasprotniki obrtnikov in trgovcev in želimo tudi njim, da bi se jim dobro godilo, ali znano nam je, da povprečno vendarle bolje stoje od kmeta, vsaj soditi po tem, da se n. pr. ob nedeljah po krčmah vidi več obrtnikov in trgovcev nego pa kmetov. Ali kakor rečeno, naj se dobro godi tudi njim, ali nikakor ne gre, da bi se vsa bremena valila na kmeta, ob enem pa bi se mu očelo.

mnogo našega „spasitelja“ bi morali pač revnejši skrbeti za premožnejše. — Lepa logika! — No in če bi hoteli pregledati vse obisti našega dobrega „kmečkega prijatelja“, napisali bi lahko še cele pole. Zatorej samo še sledeče za zaključek.

Kdo izmed nas kmečkih trpinov se ne spominja, kako so za časa zadnjih volitev naši „napredni“ pijonirji tekali od hiše do hiše po naših vaseh?

To so vam bili „imenitni“ gospodje, ki drugače ne pogledajo kmeta. In ta čas so prijazno govorili z nami in zahajali v naše zakajene bajte. Kako so nas lepo prosili in pri — repi in zelju rotili, da držimo z njimi in volimo na „napredno“ stran. Poglavitni med temi „pijonirji“ so bili seveda učitelji! — In zakaj vse to? Zakaj tako navdušenje in toliko sladkih besedij in praznih poti drugače tako ponosne gospode? Ali ni bilo vse to zaradi — ljubega kruhka, zaradi povišanja njihovih plač, kar jim je bil napredni goriški generalštab vže obljubil — tako vsaj je eden naših naprednih pripovedoval — ne meneč se za našo revo in bedo!

A kdor bi iz vsega tu navedenega še ne spoznal naših „naprednih“ prijateljev, naj le vzame tú in tam v roko „za kmeta vneto“ „Sočo“ in kmalu vidi, kaj imamo pričakovati od njenih pristavšev. Tu se čita, kako se naši „napredni“ poté in potegujejo za mizarske, čevljarske, krčmarske in vse mogoče take zadruge. A za nas iščeš tu besede zaman; tu ga ni spodbudila za kako potrebno kmečko zadruzo ali kmečko posojilnico. Pač pa se pripeti, da „Soča“ udari katerikoli po nas. Ali seveda! Njih glavni patron je izrekel, da kmetu ni več pomagati in po tem izreku, se ravna vsi.

Zdaj bi lahko naredili piko, — pa nam pride na misel še jedna dobra. V „kmečki“ „Soči“ se čita, kako dobro bi bilo, da bi se našim gostilničarjem in krčmarjem prizaneslo s — finančno kontrolo in to „zaradi velikih sitnosti“ in drugih takih stvari. Glej, glej! „Sitnosti“ krčmarjev s finančno pač vidijo ti dobrotljivci, ne vidijo pa vednih sitnosti, katere ima s finančno stražo kmet, ako hoče le za se sežgati par litrov žganja. In glej čuda! Mej tem, ko se pošteni kmečki trpini finančnega nadzorstva prav nič ne bojimo, se pa naši junaški napredni krčmarji kar tresejo pred njo. Saj bi morali vedeti, da če nimajo nobene „kontrabande“, se jim tudi finance ni treba bati. In take vrste ljudje naj bi bili naši rešitelji?

Briski posestnik.

Dopisi.

Z dežele. — Učiteljstvo vedno kriči le po zboljšanju plač in rekel bi, da jim je to prva in največja naloga, katero imajo rešiti. Toda če opazujemo njihovo gibanje v to svrhu, vidimo, da si sami sebi najbolj nasprotujejo. Moder človek se poslužuje v dosego svojega namena primernih sredstev, učitelji pa delajo ravno nasprotno. Človek res ne ve, ali je pri teh ljudeh vse v redu v „gorenjem nadstropju“? Dokazi:

1. Oni se družijo in podpirajo osebe, časnike in stranke, ki so jim najbolj nasprotni, kakor Gabršček, Tuma, „Soča“, „napredna“ stranka. — Kdo je kedaj nesramnejše pobijal učit. zahteve od „Soče“? Kdaj se je Tuma oglasil za učiteljstvo v dež. zboru ali v dež. š. svetu? Interpelacij je podal mnogo in še več predlogov, ali v prilog učiteljstva nič! In še več! Ali ni baš on največ kriv s svojo zahrbtno politiko, da ni imela abstinenca zaželjenega uspeha, kar ni bilo največ in skoraj izključljivo v prilog učiteljstva?

In ko se je nameravalo sprejeti užitnino v dež. upravo, ali ni ravno „napredna“ s Tumom na čelu pokopala naša načrta, ki bi, izveden, koristil najučiteljstvu!

2. Učiteljstvo deluje z vsemi silami proti onim možem, ki so mu

po razmerah vsaj deloma pomagali iz največje revščine. To pa ni bilo lahko, stalo je mnogo truda in prizadevanja v Gorici, v Trstu in na Dunaju, da so privolili laški poslanci. In še v predzadnjem zasedanju je podal poslanec g. Berbuč predlog za državno podporo v prilog učiteljstvu — kaj pa Tuma & C.? In vendar je delovalo učiteljstvo proti pravemu in za družega. Kdo naj razume te ljudi? Kdo naj še kaj stori za nje, ko ga tim bolj sovražijo in napadajo, čim več za nje stori. Oj ti grda nehvaležnost!

Prav je imel oni gospod, ki je dejal: „Šibo, šibo, potem bi prišli že k pameti“.

Z dežele. — Goriška umazanka ali „Soča“ se poslužuje najnesramnejših sredstev, samo da bi ugonobila osebe, ki so najbolj na poti njenej izdajalskej in naš narod vničujočej politiki. Jako se motijo ti slov. janičarji, ako mislijo doseči po tej poti svoj namen. Saj je ravno njih nesramna pisava največ ljudem odprla oči, da so se s studom obrnili od tako propalih ljudi. Poprej je blatila čast, duhovščino, kolikor je bilo le v njenej moči, sedaj pa se zaletuje v one lajike, ki so ji obrnili hrbet in ki obsojajo tako nedostojno in pohujšljivo orožje, ki naše ljudstvo moralno ubija.

Ko ne more temu ali onemu rodoljubi drugače do živega, poslužuje se pa „sramotne“ hiše, češ, s tem bodo zadeti v živo! Motite se! „Man merkt die Absicht“, pravi Nemec, „und wird nicht verstimmt“. Sramota pa za stranko, ki nima poštenejšega orožja od „sramotne“ hiše!

Hudomušneži se pa povprašujejo, ali je morda postala jezična Pepa „mali“ v onem zavodu, ki pošilja obvestila v „Goriško tiskarno“?

Ali je pa morda prešla tudi ona obrt vsled „naprednega“ programa v „napredne“ roke? Jeli morda zloglasni „burja“ tajnik v onem zavodu? Tudi to bi bil napredek za naše tumaste „naprednjake“.

Iz Branice 8. januarja 1902. — Popravek resnici na ljubo. — Podpisani predsednik cerkveno skladovnega odbora izjavljam gledé na dopis v „Primorcu“ z dne 3. januarja t. l. št. 1. sledeče:

Ni res, da je računil naš g. kurat znanemu ženinu Fr. U. od Kobolov 14 kron za same oklice, marveč resnica je ta le, da je vsled določenih štolnih pristojbin, ktere si je sama naložila naša nova duhovnja z dne 10. junija 1870, in ktere je potrdilo tudi knezonadškofijstvo z dne 1. julija 1870, šte. 937, še premalo dotičnemu ženinu zaračunal, namreč manj 2 K 60 h. G. kurat je računil za se le 10 K, mesto 12 K 60 h, kakor stoji v pristojbinski listini, ktere izvirnik imam jaz v rokah. V tej stoji med drugimi štolnimi pristojbinami pod št. 3 ta le odstavek: Za vsak krstni list, samski list, oklicni list, poročni ali mrtaški list, in to za vsacega posebej, — kolek pa ima prinesiti stranka sama, — 2 gl. 10 kr. ali 4 K 20 h. Ker je o tej priliki moral izdati g. kurat onemu ženinu: krstni, samski in oklicni list, t. j. troje listin, vsako na posebni poli in kolekovano, kakor to zahteva cerkveno pravo, bi bil on moral vsled gor omenjenega štolnega reda, ki je od zastopnikov te duhovne občine podpisan, računiti ženinu Fr. U. 4 K 20 h $\times 3 = 12$ K 60 h, a je v istini računil le 10 K; torej manj 2 K 60 h; ostale 3 K (ne 4 K) so bile plačane za 3 koleke po 1 K, ktere mora stranka sama plačati. — Kdor tega ne verjame, naj pride k meni pogledat izvirno pismo. Dalje ne pustimo, da bi nam tako dobrotljivega in silno požrtvovalnega kurata zlobno suničili v „Primorcu“ in „Soči“ taki nepridneži, ki so prišli že večkrat v neprijetno dotiko s kazenskimi zakoni in so že gledali skoz železno omrežje božje solnce.

Vsi pošteni Braničarji smo zelo hvaležni našemu g. kuratu za veliko po-

žrtvovalnost in lepe nauke, ki nam jih daje v cerkvi in drugod in smo z njim in njegovim vedenjem popolnoma zadovoljni, tako da onih par obrekovalcev v resnici niso niti vredni njemu čevljev likati!

V Branici, dne 8. jan. 1902.

Za cerkveni skladovni odbor Fr. Stemberger s. r. predsednik, v imenu vseh poštenih duhovljanov braniških.

Iz Komna. — Pri nas v Komnu imamo dve bralni društvi: eno gosposko in eno bolj priprosto, t. j. pevsko bralno društvo „Lira“. Taka bralna društva imajo tudi drugod po Krasu. Ako pa pogledamo tudi v najbolj napredne kraje našega Krasa, vidimo v teh bralnih društvih tudi „Gorico“; še celo v Avberju, kjer je bil položen, sicer jako šepav temelj — dr. Treotovi kandidaturi, še celo tam imajo v bralnem društvu list „Gorico“. Ali le v Komnu ga ni!

To naše bralno društvo „Lira“ menjava večkrat svoj sedež. Zdaj se je naselilo prav pred cerkev. To pa morebiti zato, da so naši mladi „naprednjaki“ lahko pri sv. maši, ne da bi jim bilo treba biti v cerkvi. V društvu čitajo „Sočo“, ki je vedno polna duhovnikov in to jim je za nekako „nadomestilo“ cerkve, kjer je navadno le en sam duhovnik...

Naše županstvo je oddalo veliko občinsko pisarno začasno c. kr. okraj. šolskemu svetu v najem za šolo. Zato se občinska pisarna nahaja zdaj v majhni celici, v kateri je za silo prostora za župana, tajnika, slugo in par strank. Zato ni čudo, da je šlo tako počasi z občinskimi računi, katere se je sklepalo po novih predpisih, kajti stare je deželni računar zavrgel.

Ker je pa komenska občina dokaj obširna, pride v občinski urad po svojem opraviilu vedno več strank in ker je, kakor rečeno soba občinske pisarne tako majhna, morajo ljudje čakati zunaj. Toda ljudem je odpomagano s tem, da so vrata „Čitalnice“, nahajajoče se ravno nasproti občinskega urada, vedno — odprta in se stranke smejo poslužiti za čakanje čitalnične bralne sobe. Tukaj se smejo vvesti k časopisom in čitati. Ali bi ne bilo torej pametno, da bi se med časopisi komenske „Čitalnice“ nahajala tudi „Gorica“ in ne samo „napredni“ časopisi? Saj bi moral človek sicer misliti, da so naši „naprednjaki“ vse to nalašč tako ukrenili, da se le več našega ljudstva pohujša s čitanjem naprednih listov, saj je znano, da so med temi čitajočimi tudi nepokvarjena dekleta ter da zahaja notri celo šolska mladina. V Komen pridejo v občinski urad tudi ljudje iz drugih krajev. Par dni pred volitvijo poslancev v Sežani se je n. pr. mladi gabroviški župan spomnil, da je skrajni čas, da napravi proračun za l. 1902. Ker pa ni imel zato potrebnih tiskovin, je prišel ponje v Komen. Tisti hip pa je bila občinska pisarna polna domačih ljudij in župan je sedel v „Čitalnico“, dokler da odpravijo v uradu domačini. Seveda je v „Čitalnici“ čital „Sočo“, katera je tisti čas prinašala znane lepe nauke za volitve. In res mladi Gabroviški župan se je zaljubil v tiste tri sodčke (OOO) brez obročkov in je potem kot naš volilni mož volil v Sežani po „naprednem“ geslu, čeravno je prej zatrjeval, da bode volil vsaj dr. Abrama. A v naši „Čitalnici“ smo videli tudi sivega 80-letnega starčka Jerneja Bandla. Ta mož je dobro znan po vsih uradih. Vdeleži se vsake naše očinske seje, če je lepo vreme. — Skoro vsaki dan obišče tudi naše c. kr. uradnike, katerim pove marsikako lepo v brk, kar mu je kot 80 letnemu seveda dovoljeno, ker ga ščiti imuniteta starosti. Ta mož je nekaka prisposoba tistih ljudij, kateri so „nedotakljivi“ po — paragrafih in torej lahko zmerjajo in zabavljajo kolikor hočejo. Vendar imajo Baudla naši uradniki radi in če ga en dan pogrešajo, že prašajo, ako je še živ.

Dne 5. t. m. po sv. maši je mož opredelil pred cerkvijo, da se za mladi-

da bo kaj hujega, — toda 9. t. m. smo ga videli že v občinski seji. Po dokončani seji je pa sredi trga na glas zakričal: Sramota za Komen, da nima v bralnem društvu „Gorice“!

Iz Svetega. — O milodarih za slikanje naše starinske cerkve mi je nadalje poročati, da sta v ta namen darovala še in sicer gospod Ignacij Kotnik, c. kr. notar v Komnu 5 K in čast. gosp. Janez Lukežič dekan v Komnu 10 K.

Kakor je „Gorica“ svoječasno poročala, se je cerkev v Svetem popravila iz državne podpore kot starinska cerkev. Pri tej priliki je gospodarski svet ukrenil, da pusti cerkev preslikati s pomočjo nabranih milodarov. To delo je gospodarski svet ponudil domačemu mlademu slikarju Ivanu Sternad iz Komna. G. Sternad je z navdušenjem delo prevzel, a to ne zaradi plačila, marveč da pokaže domačinom, koliko se je naučil in kaj zna. Za to delo je napravil potreben načrt, ki je bil od merodajne oblasti tudi potrjen. Delo je izvršil v splošno zadovoljnost za svoto 270 K. Delo hvalijo ne le domačini ampak tudi mnogi razumni gospodje iz Trsta in drugod, ki hodijo cerkev gledat.

Za to slikanje so zložili dobri občinarji 220 K, vnanji gospodje pa 65 K, skupaj 285 K. Omeniti moram, da so se tudi pri tej priliki znašli ljudje, ki se radi posmehujejo vsaki lepi stvari in to so bili zopet naši dobri „naprednjaki“. Ko so slišali, kaj namerava gospodarski svet, so posmehljivo rekali: he, to bo moral globoko segniti v žep gospodarski svet! Toda glej! Tudi pri tej priliki jih je pustila na cedilu njihova hudomušnost. Kajti od vseh stroškov za to delo je še ostalo 15 K za druge cerkvene potrebe.

Zato izrekamo vsem domačim in vnanjim darovalcem: Lepa hvala! Bog in sv. Tilih Vam obilo povrni! — Dano v dan svetega Antona našega načelnika patrona. Bog ga živi še mnogo let njega in gospodarski svet!

Politični pregled.

Razni listi so poročali, da se snide državni zbor že dne 28. t. m. Proračunski odsek sicer jako pridno deluje in se vrše vse razprave jako mirno in stvarno. Ali vendar ni še gotovo, da dokonča svoje delo do 28. t. m. Ker je pa sklicanje državnega zbora odvisno od tega, kedaj da proračunski odsek dovrši svoje delo, je skoraj gotovo, da se snide državni zbor šele prve dni meseca februarja. Kakor vse kaže je skoraj gotovo, da se bodo vendarle vršile nemško-češke pravne konference. Tudi pesimizem, ki je zavladal glede vspehov, ki bi jih znale take konference imeti, se je nekako polegel, posebno na nemški strani. Zaradi tega pa je nastal toliko večji odpor od češke radikalne strani. Nemci so namreč zapazili v izvajanjih češkega poslanca Pantučeka o jezikovnem vprašanju nekaj takega, kar bi vendarle znalo nekoliko zbлизati Čehe in Nemce.

Ali češke radikalne stranke so z izvajanjem Pantučeka popolnoma nezadovoljne. Pantuček je med drugim mnenja, da se ima notranji uradni jezik ravnati po večinah prebivalstva v raznih okrajih, dočim so radikalni češki krogi odločno za to, da bodi vpeljana po vsej Češki popolna jezikovna pariteta. Vsled tega bodo konference, ako pride sploh do njih, obiskovane le od Mladočehov in agrarcev od češke strani, od nemške strani pa se jih ne udeleže Vsenemci, ki nočejo o spravi ničesar vedeti, dokler se ne uveljavi nemščina kot državni jezik.

Sprememba v politični in vojaški upravi Dalmacije.

Kakor listi poročajo, je definitivno določeno, da se civilna uprava Dalmacije loči od vojaške uprave. Za civilnega namestnika pride v Dalmacijo baron Erazem Handl, ki je nameščen sedaj v ministertvu za notranja dela. Načelnikom vojaške uprave pa je bil določen kot naslednik dalmatinskega zapovednika Davida podmaršal Horsetzky, dasi so se Hrvatje baje zavzemali za necega drugega generala.

Poljakl se dvigajo

da čim čvrstejše odbijajo naval pruskega barbarstva na najdragocenejša narodna

katerim na najboljše način zadržajo rane Nemcem, namreč na gospodarskem polju. Tako prihaja poročilo iz Krakova, da so večja industrijska podjetja v zapadni Galiciji, ki so dobivala dosedaj potrebni premog iz ruske Šlezije, ga začela zdaj naročati iz ruske Poljske. Dosedaj se je dovajalo iz Prusije do 6000 vagonov premoga. Lvovski časniki poročajo, da je grofica Ziemlowska darovala 20.000 kron za osnutek poljske šole in knjižnice na Dunaju.

Občinske volitve na Dunaju.

V mesecu marcu se vrši na Dunaju zopet volilna borba. Dunajski magistrat je razpisal dopolnilne volitve za občinski zastop, in sicer se vrše volitve za četrti razred 4. marca, za tretji 17. marca, event. ožje 18., za drugi razred 19. ozir. 20. marca in za prvi 22. ozir. 24. marca. V četrtem razredu bo polniti samo en mandat, namreč oni v Semeringu, tretji razred bo pa volil skoro vse nove zastopnike. Borba bo seveda zopet izredno huda, ker bodo liberalci in soc. demokratje napeli vse sile, da si pribore nekaj novih mandatov, a bržkone ne bodo imeli vspeha.

Angleško-nemški razpor.

Grof Bülow in Chamberlain sta v zadnjem času povzročila resen spor med Nemčijo in Anglijo. Z napadi je pričel Chamberlain z znano izjavo o grozovitostih v zadnji nemški vojski. S tem je hotel v prvi vrsti zadeti ono nemško časopisje, ki je opravičeno ožigosalo kruto nasilnost Angležev v južni Afriki. Na Chamberlainove napade je odgovarjal grof Bülow v parlamentu. Jelasta potem odgovarjati javno drug drugemu in vse je že kazalo, da se spor poostri do najskrajnejih mej. Tu pa je po najnovejših poročilih posegel in stvar nemški cesar Viljem ter v posebnem pismu na kralja Edvarda, pričel poravnavo preporne stvari. Popravila bosta vladarja, kar sta diplomata zakrivila. V nemškem oziroma angleškem časopisju se bo borba seveda tudi nadalje še bila z isto srditostjo.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tumo, naj trditev, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokazuje ali pa javno prekliče. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“.

Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Slovenska Čitalnica v Gorici priredi v soboto dne 25. t. m. v društvenih prostorih koncert vojaškega orkestra tukajšnjega c. in kr. pešpolka štev. 47. Da se spoji z duševnim užitkom še telesni, postavljene bodo po dvorani mize in bo naročena krčmarska postrežba. Po končanem koncertu bo ples pri godbi istega orkestra. Začetek ob deveti uri. Vstop je dovoljen udom in vabljenim gostom.

Opomba: Dne 9. februarja priredi čitalnica običajni veliki ples, h kateremu se izdajo posebna vabila. V slučaju zahteve plesalcev priredijo se ob sobotah, ob katerih dvorana ni drugam oddana, plesne vaje s klavirjem.

Odbor.

Ekperimentalna predavanja iz fizike v našem jeziku se bodo vršila v četrtek in petek ob 6. uri zv. v Dreherjevi dvorani. Ker je predavatelj od najmerodajnejših strani pohvaljen in priporočan glede načina predavanja in krasote eksperimentov, in ker obsegajo ta predavanja najzanimivejšje fizikalne novosti, kakor n. pr. telegraf brez žice, fotografiranje v naravnih barvah itd. opozarjamo nanje prijatelje fizikalne vede.

Vstopnice se dobivajo pri Wokulatu v Ozki ulici št. 4. Cercele-sedeži za oba večera à 4 K, vstopnice za 3 osebe 10 K, za 4 osebe 12 K, drugi sedeži 3 K. En večer 3 K, oziroma 2 K. Stojišča za dijake 1 K 50 vin.; en večer 1 K.

Za svilorejo. — Odsek c. kr. kmetijske družbe v Gorici, ki se bavi s svilorejo, je imel te dni sejo. Dr. Marani in Holzer sta poročala o vladnih namerah glede podpiranja sviloreje. Odsek je sklenil predlagati posebno komisijo za Goriško-Gradiščansko, Trst in Istro, v kateri naj bi bili razmerno zastopani svilorejci, sviloprejci, c. kr. kemični poskuševalni urad, vlada in zastopniki dežele. Ta komisija naj bi izdelala nataničen načrt

zdržila in kaka sredstva bi bila v to porabili. Ob enem naj bi se delalo na to, da se pri tuk. c. kr. kemičnem poskuševalnem uradu ustanovi poseben oddelek za pregledovanje in pripravljanje semen sviloprejk itd. Tudi naj bi se ustanovilo v mestu posebnega sviloprejskega nadzornika.

Položil je čast prvega podpredsednika c. kr. kmet. družbe v Gorici g. Bolle iz neznanih vzrokov.

Popis konj. — Vsi posestniki konj so dolžni naznaniti tuk. magistratu konje, katere imajo in to od 24. do 31. jan. 1902.

Umrlih, rojenih in poročenih je bilo v Gorici leta 1901 in sicer rojenih je bilo 623, umrlo jih je 727 in poročilo se jih je 156.

Popravek. — V naše uredništvo je prišel g. Anton Kašca, vpokojeni davčni uslužbenec ter izjavil da ni res, kar piše dopisnik „Iz hribov“ v 2. števil. našega lista od 7. t. m., ko pravi: „Učitelj oče je že 80 let star; davi se je odpeljal v Gorico a sin ni vstal, da bi očeta pozdravil in se poslovil...“

Katoliško društvo slovenskih učitelj je imelo dne 12. januarja svoje redno zborovanje.

Veleč. gosp. kaplan mestne župnije Alojzij Kovačič, je želel društvencem srečo in zadovoljnost v novem letu, katera ni tam, kjer manjkajo verska zavednost in krščanske čednosti, ampak je sad zvestobe katoliški cerkvi.

Predstojnica je govorila o Magdalenii Zofiji Barati. Njen duševni razvoj narisala je do dobe ustanovitve amijenske hiše gospe presvetega srca Jezusovega.

Društvenice so pele Alma redemptoris.

Prihodnje didaktično predavanje bo dne 22. januarja ob 4. uri pop.

Prihodnje zborovanje bo dne 16. februarja ob 10. uri. M. H. W.

Vabilo na glasbeno - deklamatorični koncert katerega priredi „Narodna čitalnica“ v Cerknem v nedeljo dne 25. januarja t. l. v prostorih g. A. Kobal-a. Vsporedi: 1. F. S. Vilhar: „Slavjanska“; možki zbor; 2. S. Gregorčič: „O nevihti“, deklamacija; 3. A. Foerster: „Zagorska“, koncertna fantazija za glasovir; 4. A. Nedved: „Avstrija moja“, mešan zbor; 5. Dr. F. Prešern: „Povodni mož“, deklamacija; 6. L. van Beethoven: „Concert“ op. 15. Allegro con brio. Largo finale: Allegro; 7. „Dva gospoda in eden sluga“; šaljiva igra s petjem; 8. V. Klaič: „Svracarje“, možki zbor; 9. Fr. Schubert: „Impromptu“ op. 90, za glasovir; 10. Slovenske narodne pesmi. a) Luna sije, b) Je pa davi slanica padla, c) Ljubca povej, povej. Harmoniz. M. Hubad; 11. Iv. Vesel-Koseski: „Zgubljeni raj“, deklamacija; 12. Prosta zabava. Med posameznimi točkami in pri prosti zabavi, udarja društveni tamburaški zbor. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za neude 40. vinar; udje prosti. Vstop dovoljen samo udom in povabljenim. O d b o r.

Kmetijska zadruga v Ročnju bode imela svoj redni občni zbor na Svečnico 2. februarja 1902 z vspešnim: 1. nagovor predsednikov; 2. poročilo tajnikov; 3. poročilo blagajnikov; 4. predlogi; 5. volitev načelnosti in nadzornosti. O d b o r.

„Kobariška posojilnica“ je imela 1901 leta ta-le promet: Dohodkov K 206.320-26, stroškov K 203.637-95, od 1. jan. 1902 in do 9. jan. 1902 pa dohodkov K 6303-03, stroškov K 3078-48.

Davica je začela razsajati v gorjenji Tribuš. V 20 dneh je zbolelo na tej bolezni 11 oseb, 4 od teh so umrle. 7 pa se jih nahaja še vedno v nevarnosti.

Pobegnil iz zapora. — V petek po noči je pobegnil iz zapora v Korminu neki Anton Michelini. Ta človek je imel na vesti vse polno tatvin, katere je izvršil v Avstriji in v Italiji. Zadnje čase pa je največ kradel v Gorici in v goriški okolici.

Obsojen zaradi poskušene tatvine v cerkvi. — Dne 12. dec. pret. leta se je vtihotapil neki človek v cerkev v Trzinu in je hotel tam izprazniti skrinjico, v katero polagajo pobožni miloščino in v kateri se je ravno tistikrat nahajalo 19-52 K. Ali zasledili so ga pri delu ter ga aretovali. V njem so spoznali 22 letnega Teofila Bona iz Beljane. Te dni je stal ta nepridiprav pred tuk. okrožnim kot kazenskim sodiščem katero ga je obsodilo na 8 mesečno ječo.

Razpis dražbe. Dne 15. februarja 1902 ob 3. uri popoldne vrši se pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici javna manjševalna dražba s pismenimi ponudbami za oddajo gradbe IV. in VI. oddelka Braniške ceste med profilom 2481 80 (pri mostu v Lisjakih) in

profilom 4025.00 (pri potoku Kamenjelo) (?) in profilom 4970.75 (v Mesarih); dalje za prenapreditve mosta pri Lisjakih (v prof. 2440.50). Vsa imenovana dela so cenjena s skupnim zneskom od 28.754 K 54 h. Dotične dobro zapečatenne z 1 K kolekovane ponudbe z jamčevino v znesku 1400 K se morajo vložiti najkasneje v dnevno dražbo dopoldne v navadnih uradnih urah pri zgoraj imenovanem c. kr. okrajnem glavarstvu pri katerem je uviditi tudi tehnični sestanek in stavbene pogoje.

Eventualna razjasnila glede na omenjena dela bo dal v stavbenem oddelku c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici v dnevno dražbo, od 9. ure predpoldne do 12. ure dopoldne v to posebno odrejen c. kr. stavbeni uradnik.

Namestništvo ni zavezano sprejeti najnižje ponudbe temveč si pridržuje pravico, da izbere podvzetnika; zato se bodo zadržale vse dotične jamčevine, dokler ne bo namestništvo odločilo o dotični dražbeni obravnavi.

Od c. kr. namestništva.

V Trstu, 13. januarja 1902.

Zgubljeno — najdeno. — Neka žena s hribov je zgubila mali mošnjiček z nekaj denara. Ta se je našel pri gosp. Jos. Gorjancu krčmarju pri Attemsu na Kornu, ter se je treba ravno tam oglasiti, da ga dobi nazaj!

„Narodnogospodarski Vestnik“, glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkur“ štev. 10. odgovorni urednik: Dr. Viktor Murnik, ima sledečo vsebino: 1. Načrt zakona o obrambi proti umazani konkurenci. 2. Dve kmetijski šoli na Kranjskem. Spisal Arator. 3. Kranjske deželne finance. Spisal — r. 4. Malemu obrtniku v pomoč. 5. Trgovska in obrtniška zbornica. 6. društvene vesti. 7. Raznoterosti. 8. Listek. Milijonar. Spisal Rado Murnik. 9. Izpremembe v trgovinskih in zadruginskih registrih na Kranjskem. 10. Tržno poročilo in tržne cene. 11. Oglasi.

Judeževi groši. — Za božičnice so sprejele od podružnice nemškega „Schulvereina“ v Celovcu sledeče šole na slovenskem Koroškem podpore: Hodiše (!) 48 K, Železna Kapla 109 K 62 vin., Črna 50 K 88 vin., Trušnje (Želinje) 107 K, Domačale 50 K 88 vin., Kotmarves 79 K 36 vin. — K temu znesku je nabral znani vsenemški agitator K. Pröll v Berlinu 150 mark, splošni nemški „Schulverein“ v Berlinu je dal 70 mark, ostalo pa nemški „Schulverein“ na Dunaju. S pruskimi markami tedaj plačujejo slovensko kri. Žalostno!

Novo policijsko poslopje v Trstu. — Tržaški listi pišejo, da se poslopje stare pošte v ulici Caserma štev. 2 v kratkem času podere do tal ter da se na istem mestu zgradi štirinadstropno poslopje v katerem bodo shranjeni razni policijski uradi.

Demonstracija proti pruskemu princu Adalbertu v Trstu. — Prejšni teden se je mudil pruski princ Albert, sin nemškega cesarja, v Trstu. Njemu na čast je bila prirejena operna predstava „Lohengrün“, od katere pa je demonstrativno izostalo meščanstvo. Te predstave so se udeležili le oficialni krogi, uradniki in častniki in nekaj šivilj, praznih pa da je bilo petdeset lož. Ves čas med predstavo je vladala grobna tišina.

Roparski napad na denarnega pismonošo. — „N. Fr. Presse“ se poroča iz Budimpešte: V Kolušu na Oger-skem (Klausenburg) je te dni nekdo pri belem dnevu v središču mesta napadel denarnega pismonošo z namenom, da bi izvršil na njem roparski umor. — To hudodelstvo spominja v svojih podrobnostih na roparski napad, katerega je izvršil meseca oktobra l. 1876 Francesco ni v Azinbahofu na Dunaju.

Poroka Nj. Visokosti nadvojvodinje Elizabete s princem Otonom Windischgraetzom se bode, kakor poročajo listi, vršila dne 23. t. m. Po poroki se odpeljeta novoporočenca na Bled na Gorenjskem v Windischgraetzovo vilo, kjer ostaneta osem dni. Na Bledu se delajo za sprejem visokih gostov velike priprave. Dne 23. zvečer, ko se poročenca pripeljeta na Bled, bode velika razsvetljava.

Preosoljene jedi niso priporočati. Angleški preiskovalec Braitwaite javlja, da se vsled uživanja premnogo soli rad razvije v človeku rak.

Erarni motorski vozovi. — Vojaško skladišče na Dunaju si je naročilo motorne vozove za prevažanje tovorov. Stari tovarni vozovi se sčasom odpravijo in upravi ne bo treba več vzdrževati konj.

Koliko je treba spanja učenecem. — Zdravstvena komisija za Rusijo je določila, da morajo spati učenci pod

ur. Slabotni, slabokrvni in od dela utrujeni učenci morajo spati po eno uro več.

Želodec — skrivalnica. — Z velikim pogumom, ki bi bil vreden boljše stvari, je nek Afganec osleparil carinske oblasti. Afganec je romal na nek kraj, ki leži na angleškem ozemlju. Na meji je zvedel, da emir zahteva colnino od vsega, kar nosi kak človek preko meje. Afganec je imel 65 srebrnih rupij pri sebi. Hitro je sklenil rupije — požreti. 59 rupij je že pogoltnil, ko so ga zasledili carinski pazniki in mu odvzeli zadnjih 6 rupij. S svojim zakladom korakal je Afganec cel dan naprej do Egerlona, kjer je morat iti v bolnico. V bolnici je bil operiran, ker sicer 59 rupij ni šlo od njega. Operacija se je posrečila in v dveh tednih je Afganec zopet mogel nadaljevati svojo pot.

Radi razglednice v smrt. — V Berlinu je nek železniški sprevodnik Ernest Warkus dobil za novo leto razglednico s sliko, ki ga je tako užalostila, da se je obesil. Zapustil je ženo in nepreskrbljenega otroka. Ne bilo bi napaka, ako se škandalozno pošiljanje časti žalečih razglednic na kak način prepove.

Za kazen ustreljena ženska. — Kmetica Nikolić iz vasi Zwardana na Srbskem je imela ljubavno razmerje z 18-letnim dečkom. Svojega moža je zastupila z arzenikom. Obsojena je bila na smrt in te dni so jo v mestecu Ub ustrelili.

13-letni morilec. — V Hamburgu je v preiskovalnem zaporu se nahajajoči 13-letni šolski deček Salamon (!) priznal, da je 3-letnega dečka Schauerja, ko je storil na njem nenravno dejanje, umoril in ga vrغل v Elbo. Mladi morilec ne kaže nobenega kesanja.

Sin Napoleona III. — kolporter. — Nedavno je umrl v neki pariški bolnici sin Napoleona III. in Marjete Bellanger. Mati mu je zapustila lepo imetje, katero pa je vsled špekulacije zgubil vse ter postal berač. Prodajal je časnike po ulicah in bil znan vsakemu pod imenom „Poleon“.

Narodno gospodarstvo.

Kako določimo najboljše, kaj primanjkuje našemu polju?

Kdor je vaje misliti po šablonah, temu se zdi, da ni prav nič težavnega določiti, koliko in katerih gnojil potrebuje kaka zemlja, da bo rodovitna, češ v prvi vrsti pride v poštev plug in motika, potem pa štirje glavni kvadri rastlinske stavbe, ki so dušik, fosfor, kalij in vapno. Ako damo svojo prst kemično preskusiti v preskuševališče, potem se zamore baje popolnoma za gotovo povedati, jeli potrebuje zemlja gnojilve s kalijem, vapnom in fosforno kislino in v koliki množini. Toda kdor tako misli, ta pripisuje kmetijskemu (agrikulturnemu) kemiku več umetnosti nego jo v resnici premore. Kadar namreč presojamo rodovitnost kake zemlje, ni toliko ležeče na tem, je-li je v enem ha 100 kil redilnih snovij več ali manj, ampak glavna stvar je, da je na razpolago dovolj redilnih snovij rastlinam, ki bodo tamkaj rastle prihodnje leto.

O množini redilnih snovij, ki se nahajajo v enem ha njive, napravimo lahko naslednji račun:

1 m ³ gline	tehta 1350 kg
1 „ peščine	1500 „

En ha ima 100.000 kvadratnih metrov površine in bi imel v globini enega metra 10.000 m³, t. j. 13½ do 15 milijonov kg prsti.

Če pa pomislimo, da jemlje rastlina svoj živež samo iz prsti do 1/3 metra globoko, tedaj bi imela na enem ha na razpolago še vedno 4½ do 5 milijonov kg zemlje. Ako bi pokazala kemična analiza ali razkroj, da ima ta prst recimo fosforne kisline samo 1/10 od sto, bi bila na celam ha vendar te snovi ogromna množina 4500 do 5000 kg.

Popolnoma ubožana zemlja, ki bi imela samo 1/100 od sto dotične redilne snovi, ima potemtakem še vedno 450 do 500 kil fosforne kisline, kalija in podobnega. Ako v taki zemlji gnojenje s 4 kvintali kainita ali Tomaževe moke na hektarju dela čudeže, potem je to zanesljivo znamenje, da pratežna večina redilnih snovij ni lahko razstopna, torej tudi nežnim rastlinskim sesalkam nedostopna. Nasprotno pa imamo redilne snovi v umetnih gnojilih lahko razstopne in rastlini pristopne, odtod takojšnji znameniti učinek sicer primeroma majhne množine gnojil.

Glavna naloga kemične analize bi torej prav za prav morala biti določitev ne samo občne množine redilnih snovij, ampak veliko več določitev lahko raztopnega, rastlinam pristopnega dela. V

znanja še daleč, daleč nazaj, četudi je v stanu nam nekaj malega vže pojasniti, boljše pojasnilo dobimo seveda o potrebi gnojil svojega zemljišča, ako napravimo tako zvani „rastni poskus“.

Ako rasto naše rastline pod gotovimi okolnostmi v zemlji, tedaj zamoremo določiti koliko kalija, oziroma fosforne kisline ali dušika so odvzele zemlji. Ako hočem n. pr. določiti, koliko potrebuje kaka zemlja fosforne kisline, moramo pri rastnem poskusu obilno zagnojiti z dušikom in kalijem, ravnaoč se po važnem „zakonu najmanjše količine“ (ali „minima“), ki pravi, da je uspeh kakega pridelka vselej odvisen od množine one potrebne redilne snovi, ki je je najmanj v zemlji. Ko smo to storili, nam rastline same pokažejo, koliko fosforne kisline so vzele iz tal. Na kaki bližnji parceli pa napravimo drug poskus, pri kojem damo zemlji isto množino kalija in dušika kot v prvem slučaju, zraven pa še količino fosforne kisline in potem primerjamo pridelka obeh kosov mej seboj.

Ako dobimo s pomočjo fosforne kislega gnojila mnogo obilnejšo žetev, potem iz tega lahko sklepamo, da to velja tudi za prosto polje, ki torej pogoša fosforne kisline. Ta sklep v obče tudi velja, samo z nekimi pridržki. Vendar je rastni poskus še najzanesljivejše sredstvo za določitev, katere ali katerih redilnih snovi je v zemlji najmanj. Ker nam vprašanje o kaliju in vapnu kemična analiza popolnoma določno reši, zato gre pri rastnih poskusih večinoma le za določitev potrebščine fosforne kisline in dušika. Ravno to vprašanje pa reši lahko tudi kmetovalec z natančnim gnojilnim poskusom na polji. Najbolj prav pa imajo mej gospodarji, ki bi radi imeli jasnost glede potrebščin svojega polja, oni, ki se poleg rastnega poskusa poslužijo še kemičnega razkroja po geslu: Najboljše na-

pravi, kdor eno stori in drugega ne opusti.

Loterijske številke.

18. januarja.

Grac 47 36 84 29 45
Dunaj 15 68 75 59 85

**Dobro ohranjen
križev pot
je na prodaj.**

Kje? pove upravništvo našega lista.

**C. kr. priv. tovarna
nepremočljivih tkanin
M. J. Elsinger & Söhne
na Dunaju,**

priporoča svojo bogato zalogo nepremočljivih tkanin in pokrival za vozove, platnenih nadkrovov za gostilne in kavarne, konjskih ogrinjaj, dežnih plaščev in oblačil za delavce, ameriškega in povosčenega platna in tapecije

**Glavna zaloga pri
F. Primas, Gorica**

na Travniku št. 16
zadaj pri dvorišču

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Priznanje iz kroga velespošt. domačega ženstva!

Gg. Žnidarskič & Valenčič

II. Bistrica.

Ne dam mnogo na pretiravana časnikarska hvalisanja blaga, a vendar sem vsled Vašega inserata poskusila s testeninami Vaše tvrdke, četudi skrajno nezaupljivo.

Resnici na ljubo pa Vam moram izjaviti, da so Vaše testenine zares izborne ter presegajo po kakovosti druge enake izdelke.

Nezaupljivost, katero se ima do testenin drugih tovarn, nikakor tedaj ne velja za Vaše izdelke.

S spoštovanjem

I. Črnagoj,

nadučiteljeva soproga.

Ljubljana Barje, 28. nov. 1901.

Prošnja tvrdke: Prosimo pazite na naše prave testenine, ker se skuša druge izdelke za naše prodajati; slučajev in pritožb imamo obilo. Naše testenine so vžlic neznatno višji ceni, cenejši kot druge, ker so kuhane dva do trikrat večje in se jih zaradi tega znatno manj od drugih potrebuje.

Peter Drašček,
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

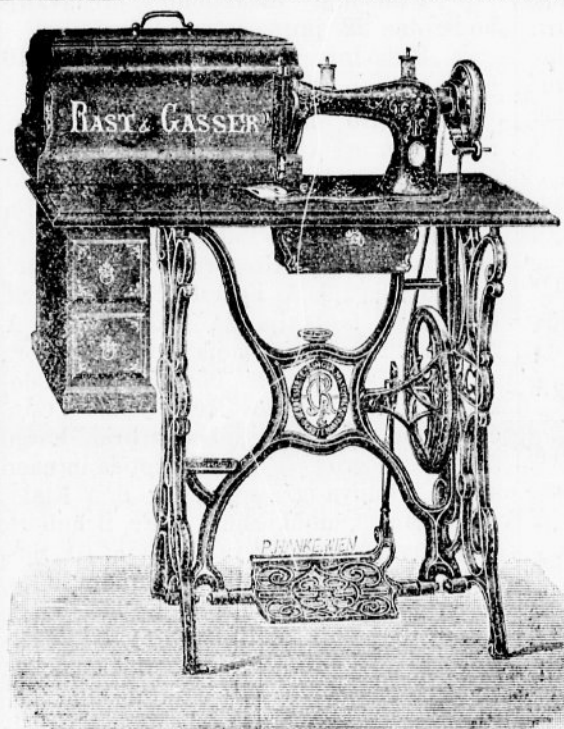
Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

**Stroji za poljedelstvo
in vinarstvo.**

Šivalni stroji

vseh sistemov.

**Štedilne krušne peči za
družine. Sesalke (pompe)
za vodo in vino.**

Cene so take, da se ni bati nobene konkurence.

Edina zaloga v Gorici

Berthold Kraus,
na Travniku

hiš. št. 16, zadaj pri dvorišču.

Kdor se želi o tem prepričati, obrne naj se za poskušnjo na dotično firmo in gotovo bo čez vsa pričakovanja postrežen.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,
„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporoča se toplo svojim rojakom v mestu in na deželi.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba pošena.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jace n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade, na močnem papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na prodaj knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za slov. mladino in „Zgodovino tolminske šole“

TISKA

brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

Je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K